Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 10 ДЕКАБРЬ 1959 шу № 99 (2411) Мах 20 кеп.

Новкъоста Н. С. ХРУЩЕВА „Непсабадшаг“ яхача газета редакцега дахьийта письмо

БУДАПЕШТ, 6 декабрь. (ТАСС). Венгерски социалистически болхлой парте Центральни Комитета орган долча «Непсабадшаг» яхача газето таханкепа теха арадаьккхад Н. С. Хрущева редакцега дахьийта письмо. Письмо тІа йоах:

«ССКП делегаци VII-гІча Венгерски социалистически болхлой парте съезде ена хиннача хана моаршал дайташ делегаце цІерах дукха письмош дахкийтад Венгерски Халкъа Республика промышленни предприятей коллективаша, производственни кооперативаша, общественни а паччахьалкхен а организацеша, студенчески коллективаша, дешара заведенеша, хІаьта иштта къаьст-къаьстача гражданаша а. Цу письмоша хьахойт Советски Союза Коммунистически партеца а дерригача Советски халкъаца а цар вошал тІехь доттагІал хилар. Цар тІа дувц коммунизм хьалъеча а, дерригача дунен тІа машар оттабар духьа лоаттабеча къовсаме а керда доккхий толамаш дахар шоашта ловш хилар. Предприятешка, кооперативашка, общественни организацешка а учрежденешка а, собранешка а митингашка а, юкъ-юкъера къахьегамхой дезал болча а тхо дахкар дег тІара дика а хеташ дехаш язду дуккхача письмошка.

Цига дахка а, хІара письмона къаьст-къаьста жоп дала а тхоай йиш ца хиларах пурам да сона, деза новкъостий, ССКП делегаце цІерах а сайгара а венгерскии советскии халкъашта юкъера доттагІали вошал дола цхьоагІои дохаргдоацаш хилара къаьгга тешал деш дола уж дІайха моаршалаш дахкийтарах шун газетага гІолла шоана тхоай дег тІара баркал ала. Тхо чІоагІа дог тийша да, дерригача социалистически мехкашкарча халкъий ираза а дерригача дунен тІарча машара гІулакха а венгеро-советски доттагІал кхы а дукхагІа чІоагІлуш дІагІоргхиларах. Дег тІара лов тхона оаш, тха венгерски деза новкъостий, ВСРП VII-гІча съездо оттаяь социализм хьалъяра йола йоккха программа толаме кхоачашъяр, тхона лов балха тІа а вахаре а шоана массанена а дика мел дар хилар.

Шун чІоагІа сий деш вола

Н. ХРУЩЕВ,
1959 шу, 5 декабрь.

Н. С. Хрущева Венгерски къахьегамхоша денна совгІаташ

БУДАПЕШТ, 5 декабрь. (ТАСС). Тахан Венгерски социалистически болхлой парте VII-ча съезда болх йистебаьнначул тІехьагІа, из съезд хиннача здане Бач-Кишкун яхача областа викалаша областерча къахьегамхой цІерах совгІаташ делар Н. С. Хрущевнеи цун сесага Н. П. Хрущевгнеи. ВСРП обкома хьалхарча секретара Фриьеш Мальнара областерча къахьегамхой цІерах дика мел дар хилар ловш ловца бакъкхар хьашташта.

Никита Сергеевича чІоагІа баркал аьлар шоаш лархІарах.

Нохч-ГІалгІай АССР шозлагІа хержача Лакхехьарча Совета пхелагІа сесси гулъярах дола Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика шозлагІа хержача Лакхехьарча Совета пхелагІа сесси 1959 шера 25 декабре городе Грозне гулъе.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

1959 шу, 7 декабрь. г. Грозный.

XIII ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ ХЬАЕЛЛАШ ХИЛАРАХ ДЕЛЕГАТАШКА БУ ХОАМ

Ленина цІерахча культура Двореце (Сталински район) 1959 шера 12 декабре ІуйрийнаІо сахьат даьлча хьаелларгья XIII Грозненски городской партийни конференци.

Делегатий регистраци е йолалургья ІуйрийнаІо 9 сахьат даьлча. ССКП Грозненски горком.

Керда лаьтташ карадерзадар

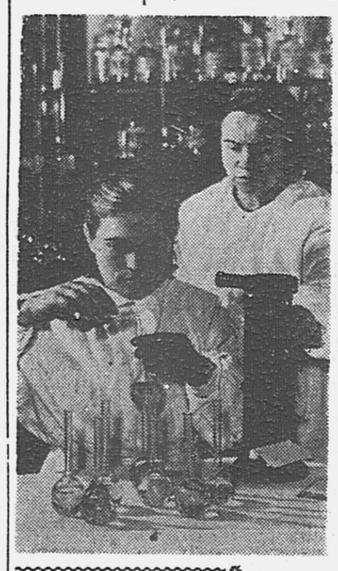

АСТРАХАНСКИ ОБЛАСТЬ. ХІара шерра-шера дукхагІа карадерзадеш латт Волго-Ахтубински йийхьа лаьтташ. 1960—1962-ча шерашкахь кхы тІа а 19 эзар гектар хиш дехкача лаьттай кхоачарсъя областерча колхозашкеи совхозашкеи.

Керда лаьтташ карадерзадара даькъе юрта боахама болхлоштa доккха новкъостал ду Астраханскиюртбоахама зембаккхара станце агрономически лабораторе. Лаьтташ фу тайпа да тахка а тохкаш, малагІа лаьтта, малагІа юртбоахама культураштa дикагІа да, сомий бешамаши комсаши мичахьа егІача бакъахьа я белгалдоах лабораторе болхлоша.

Сурта тІа: лабораторе йоккхагІа йола лаборант П. А. Гарановаи лаборантка йола М. Н. Сигаватоваи лаьттанна химически анализ еш боахк.

А. Заплетина сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦІей дездир

4-ча ноябре Нохч-ГІалгІай Паччахьалкхен педагогически институте сайре хилар Советски Конституци дездеш. Цига доклад йир воккхагІа волча хьехархочо нов. Лосева. Советски Конституце тІара берригача наьха бокъонаш йийцар цо.

Доклад йистеьлначул тІехьаьгІа доккха концерт оттадир студенташа. Цига дакъа лоацаш бар нохч-ГІалгІай отделенера студенташ а.

Беззаме чакхъяьлар из сайре.

Ж. ТАЛДИЕВ.

Н. С. Хрущев Будапеште боккхача безамца накъаваккхар

БУДАПЕШТ, 7-гІа декабрь. ТАСС корреспондента А. Семенова хоам бу: Венгерски столица къахьегамхоша боккхача безамца тахан накъаваьккхав Венгерски социалистически болхлой парте VII-ча съезде хиннача Советски Союза Коммунистически парте делегацена керте лаьтта Н. С. Хрущев.

Будапеште Малхбоален вокзала хьалхашкарча майдан тІа специальни поезд йолаялалехьа, дикка хьалха гулбеннабар эзараш нах столицерча предприятешкарча къахьегамхой викалаш, учрежденешкара гІулакхера бараш, школьникаш, студенташ. Вокзал советскии венгерскии паччахьалкхений байракхаша сийрдаьккхаяр.

Доккхийча плакаташ тІа эрсийи венгерскийи метташца яздаь йоазонаш дар: «Дикача новкъа хилла хьо, дукха веза Никита Сергеевич!»

Вокзале баьхкабар ВСРП Центральни Комитета Хьалхара секретарь кІдар Янош, болхлойи ахархойи революционни правительства Председатели ВСРП ЦК политбюро члени вола Мюнних Ференц, ВНР Президиума Председатель Доби Иштван, ВСРП ЦК Политбюро членаши кандидаташи, партийни болхлойи предприятей кулгалхойи.

Н. С. Хрущев майдан тІа ваьлча накъаваккха баьхкараша чІоагІа тІоараш детт, кийнаш урагІаухийт, эзарнеша кулгаш лестаду, цІогІарч дувл: «Эльен!», «Вахалва новкъост Хрущев!», «Ура!».

Пионераша енна зизай букет бе йоаллаш волча Никита Сергеевича безаме жопаш тел масса оагІарахьара моаршал теларашта.

Микрофона юхе ва ВСРП ЦК Политбюро член Марошан Дьердь. Цо Никита Сергеевича никъ дика бувцаш къамаьл ду. Майдан тІа дек чІоагІа детта тІоараш.

Микрофона хьатІа воагІа новкъост Н. С. Хрущев. Майдана тІа юха а долалу детта тІоараши хетта моаршалаши: «Эльен!» «Вахалва Хрущев!» «Даькъал хилда венгро-советски доттагІал».

ДІахо социалистически общество хьалъяра, венгерски халкъо доккхий толамаш дахар дезаш а эздецца хьаша тІаэцарах баркал оалаш а аьннача дикача дешаша накъа воаккхача мел хиннараш чІоагІа раьза а бир цар тела наькъа моаршалаши детта тІоараши ай а дир.

Хьаьши а уж накъа боахараш а поезда дІатІа болх. Цига Никита Сергеевич дІайхача моаршалца къаьвааца, Марошан Дьердаца, Политвалаца, Марошан Дьердаца, Политбюро кхыча членашца, тІаккха, вокзарга безаме кулг а лостадаь, вагоначадІачуваьлар.

Н. С. Хрущевца бахар ВСРП ЦК Хьалхара секретарь Кадар Янош, ВСРП ЦК Политбюро член Биску Бела, ВСРП Будапештски горкома хьалхара секретарь Гашпар Шандор.

ССКП ЦК Пленума накъа долхаш

Совхозерча ерригача трактористе-полеводчески бригадашта керте латт специальни образовани а йоацаш, хІара сезона балхий план кхоачашъяра бригада оарцагІъяккхА, техника дІанийсъе ца ховш бола механизатораш. Цул совгІа образовани ца хилар бахьан долаш агротехнико яххача тайпара кхашкара балхаш чакх а дахаш цар. Бизза болх байташ трактористе-горашка, цудухьа кхоачашъяш сменни заданеш, хІаьта механизаторий алапеш кІезига а хул. Механизаторий дог дагІаш болх бе, цаІаш дІабувл, вожаш хьатІаух. Трактористе-полеводчески бригадашта керте хила беза специальни образовани йолаш организаторски болх ховши бола механизаторш.

Дика ховш да юрта боахаме планировани елга Нохч-ГІалгІай юртбоахама министерствас совхоза специалисташа цхьана де дезилга, хІана аьлча специалисташта дикагІа довз шоай де деза балхаш, шоай торонаш, кхоачамбоацараш. ХІаьта юртбоахама министерствас совхоза специалисташа телача предложеней терко яц. Шийна хета план а балха методаш а низагІа чакхйоахийт министерствас.

Нагахьа санна дика гІулакх а деш хьажкІаш хьалкхейича царел дикагІа хьувкъам луш культура цхьаккха а яц. ХІара гектара тІара 20—25 центнер мара хьажкІаш йоахаш ца хилча совхоза зе хул, хІана аьлча профинпланах цхьан центнерах 29 сом дода, хІаьта оаха тхоашта 8 сом эша а дийя, центнерех 21 сом 15 кепиги долаш дІател уж паччахьалкхенна. ХІаьта а хІара шера 3—4 эзар гектара тІа хьажкІаш дІае езаш план тел тхона. Иззала дукха хьажкІаш чуэца кхоаяц совхоз.

Дукхха а моттигаш нийслу духьала сводкаш бахьан цхьаболча районни а республикански а организацей кулгалхоша низагІа кхашкара балхаш харцахьа дайташ. Ханал хьалха ялаташ дІадуйташ моттигаш нийслу агротехника дика йовзаш бола юрта боахама специалисташ духьала боллаше а.

Укх шера «Назрановский» совхозерча механизаторашка лаьтташ шийла доллаше а ханал хьалха хьажкІаш дІайнйтар, хІаьта уж хьатІа ца йоалаш я а ейна, шозлагІа дІае езаш а хилар. Иза-м хІама а дацар, нагахьа санна шозлагІа дІайнйнараш ларттІа хьахиннаяларе. Кхача ца а кхувш ейра уж а.

Укх гурахьа тхога аьлар, хьалхагІа марсашца хьа а хьакхе, кушкаш а йийя, цул тІехьагІа фермашка дІа а кхухьаш кара хьаяха, аьнна. Цу тайпара хьажкІаш чуэцара духьала бар совхоза специалисташ, хІаьта лакхехьара шоашка яхар данза ца баларах иштта хьажкІаш чуэца болабелар уж. Из гІулакх бахьан долаш диззача шин кІира 60 гектар мара хьажкІаш чуэца вІашгІехьадаланзар.

Совхоза беррига болх сихха тоабара эггара лоархІамегІа дар да отделенештеи бригадаштеи керте говзеи организаторски болх ховши бола специалисташ оттабелга.

Цул совгІа, хьатІадоагІача шера деррига ялаташ дикагІа хьувкъийтара хІанзэе а Іалашде деза дика цІен а даь, дІаде мара ца дезаш дола цар фу. Тоае еза юртбоахама ерригача техника. ХІанзэе а денз вІашагІйохка еза тракторно-полеводчески бригадаш.

ХІанз совхоза эшарех эггара чІоагІагІа дола новкъостал да кхоачам хиллал механизаторашта Іалашбелга. Цу гІулакха лаьрхІа совхозе механизаторий курсаш вІашагІъехкача бакъахьа я.

Совхоза болхлойи специалистийи декхар да, уж деррига кхоачамбоацараш таргІарча хана дІа а даьха, кастта хургйолча парте ЦК-а Пленума кердача къахьегама толамашца накъа бахар.

А. ШАДИЕВ,
Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза керттера агроном.

ССКП ЦК ПЛЕНУМА СИЙНА

Шера йола план кхоачашъяьй

Грозненски химически завода коллективо, ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна шерра социалистически яхь а йоаржаьь, валови продукци арахецара йола семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха, 7-гІча декабре кхоачашъяьй. Этилови спирт даккхара шера йола задани 22-гІча ноябре кхоачашъяьй.

Керда технологически процессаши автоматизации балха юкъейоалаяр бахьан долаш планал дикка дукхагІа лакхъяьй къахьегама овсарал. Продукци арахецарга дІабода мах лохбарца духа ахча кходаьд.

Шоаш даьхача толамех сатийна ца а Іеш дІахо а шоай деррига хьинар тІадахийта къахьегаш а шу чакхдалалехьа планал совгІа массехк итташ миллионий маьха продукци лургйолаш а ба химикаш.

П. НАЗАРОВ,
Грозненски химически завода директор.

Г. ДЕГТЯРЕВ,
партбюро секретарь.

А. БОЧАРНИКОВ,
завкома председатель.

КИЕВ. Юрта боахама къахьегамхошта доккха новкъостал ду «Укркабель» яхача завода коллективо. ССКП ЦК декабрьски Пленума сийленца накъа бахара духьа предприяте болхлоша ханал хьалха, 10 бетта, кхоачашъяьй юрта боахама автотракторни проводаш ялара шера йола план. Юрташта электрификаци яра эшаш йола проводаш арахецара план а тІехкхоачашъяьй.

Сурта тІа: оплетчица Н. Г. Каминская. 125—130 процент кхоачашъю цо ший балха планаш.

Ю. Мосенжника сурт.
ТАСС фотохроника.

ССКП ЦК-а аргІан йолча декабрьски Пленума сийна

Іалальмате чІоагІа къахьегама овсарал лакх а еш къахьегаш ба укх деношка Грозненча станцера машиннаькъахой. Мухь дІа-юха кхахьара план ССКП ЦК-а аргІан йолча декабрьски Пленума сийна хІара денна тІехкхоачаш а еш хьабоагІа уж.

Укх деношка 4140 тонн мехкдаьтта тІа а долаш вІашагІйоалла кхоъ состав кийчйир станцерча болхлоша нормах 1500 тонн мара яхьа ца езача. Состав сихеи дикеи кийчйир вагонникаша.

Из мехкдаьтта тІадолаш йола еза состав дика дІайигар машиниста нов. Шматко Григореи, цун помощника нов. Фаронов Виктореи.

Иштта дукха мухь тІабола еза поезд дІайигар машиниста нов. Агасиев Андреяси цун помощника нов. Шкребец Павелеи. Шоаш Грозне юхабоагІаш Гудермес яхача станцера 2100 тонн мехкдаьтта тІадола состав йоалайир цар нормах 1500 тонн мара я ца езача. Халача новкъа гІолла йоалае йийзар из состав, хІаьта а графикаш Грозне кхьачар уж. Духхьала цу цхьан рейсах нормала совгІа 2800 тонн мухь бера составо.

Цу дийнахьа нормал шозза дукхагІа мухь тІабола поезд шоай йига езача моттиге йигар машиниста нов. Б. Строковеи цун помощника нов. В. Шелимаевеи.

Иштта вагонникийи, паровозникийи, кхыболча станцерча болхлойи цхьоагІо а барг а хиларах, хало хиннаяле а цхьан деннеи бийсанеи 11 беза мухь дІа-юха бихьар машиниста ша.

Г. АНОХОВ.

ХьатІадоагІача шера чотах...

Доккхий къахьегама толамаш доахаш хьабоагІа Ачхой-Мартановски райпромкомбината болхлой. Семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачаш а яь, хІанз семилетка шоллагІча шера чотах болх беш ба уж.

Ер бут хьахилалехьа хьатІадоагІача шера чотах бІаьш, эзараш сомий продукци арахийцай предприяте коллективо. ДІабахача 11 бетта 9 эзар кубометр гІипшош ю хьу, клепко - комплекташ, бешкаш, иштта кхыйола продукци арахийцай райпромкомбината болхлоша.

Уж толамаш дахара чІоагІа новкъостал хилар партийнии профсоюзнии организацеша шоай болх дика оттабарах. Цу организацеша ханхаННахьа политико-массови балхаш дІакхухь предприятерча цехашка.

Дика къахьег предприяте хьалхле лелаераша нн. С. Аздомирова, А. Корноева, С. Шахтомирова, Н. Северинова, иштта кхыбараша. ХІара сменах йола норма 150 — 160 процент кхоачашъю цар.

Дикка балхаш даьд предприяте коллективо бахача наьха хьашташ кхоачашдеш йола комбинат хьалъеча. Ер шу чакхдалалехьа семилетка шоллагІча шера чотах лаьрхІа кхы а дуккха эзараш сомий маьха йола продукци яла лаьрхІад райпромкомбината коллективо.

Электроэнергии доагами кходу

Грозненски крекинг-завода № 6 йолча цехе собрани хилча къамаьлаш даьраша белгалдаьккхар электроэнергии доагами кходар боккхача лоархІамера гІулакх долга. Цу гІулакха лаьрхІа цхьадола балхаш даьд заводе. Масала, 1-ча цеха № 5 йолча установка технологически реконструкци йича арахецача продукце цхьан тоннага 11,9 киловатт-сахьат дІадода, хІаьта хьалха 17,9 киловатт-сахьат додар.

Завода инженерий группа еннача предложенех крекинга установкаш кердаьхьай. Нагахьа санна хьалха фатген № 3 йолча цехе даьккхадале, хІанз крекирующи установкаех цхьацца колонка дІа а теха установкай кІоаргача крекинге доакх. Цо торо хилийтар 3-ча цехе трубчаткаш эргаяха.

Цхьайолча подстанцешка напряжени лакхъяьй. Электроэнерги кхоеторо хилитай цо а. Из бахьан долаш итт бетта ерригача заводе цхьа миллиони диъ бІаь эзари киловатт-сахьат ходаьд. Цхьа шу да завода коллективо электроэнергии доагами кходара Ерригсоюзни яхье цхьоагІагІеи шоллагІеи моттигаш йоаха.

Цхьабакъда кхоачамбоацараш а дукха да завода балха юкъе. Масала, цхьайола установкаш лакхерча напряженех болх беш я.

Энергетически цеха инженера нов. Абакумова ше къамаьл деш аьлар, тхо цехо хІанзалца энерги кхояра къовсам лоаттабаьбаш, аьнна. Из бахьан долаш бІаьш киловатт-сахьаташ электроэнерги йов. Цу тайпара да пар кхобара гІулакх а.

Завода коллективо электроэнергии доагами кходара комисси хержай. Цул совгІа пар ца бойтара къовсам лоаттабергбола слесараш дукхагІа хургболаш а ба.

К. ЗАБЕЛИН,
завода ВЛКСМ комитета секретарь.

Шоай дош кхоачашдергда механизатораша

ЧІоагІа хьинаре къахьег укх деношка Грозненски районерча «Аргун» яхача колхоза механизатораша. ХІаране ерриг уйла, беррига низ ССКП ЦК Пленум хьаелла ди дикача толамашца дездара тІадахийтад.

Укх шера IV квартале планах 17 трактор тоае езаш бар тха механизатораш. Дукха ха йоацаш хиннача совещане шоай торонашка а хьежа, цар дош деннад из план ханал хьалха, 22 декабрга кхоачашъе, аьнна. Денна тоаяь трактор арайоал колхоза мастерскера. ХІанз 11 трактор тоаяь баьннаб механизатораш, тоаяь йоалаш латт кхы а 5 трактор, хІаьта вокх шиннена эшаш мел йола оатхалаш йолаш а я, уж сихьяь тоаеш а латт.

Цул совгІа механизатораша дехкараш тІаийцад 1-гІа январь тІакхачалехьа ерриг юртбоахама машинаш тоаяь яха. ХІанзале тоадаь даьхад деррига маххаш, 14 нохарех 10 тоаьлъд, ахаш сеялкаш а тоаяь йоалаш латт. Гарггарча деношка культиватораш тоае болалургба механизатораш.

Иштта дика а сиха а трактораши юртбоахама машинаши тоае тха вІаштІехьадаьннад ерригача техника кхашкара балхаш йистедоаллашехь мастерске коа хьайоалаяри хьалхе оарцагІа а даьнна эшаш мел йола оатхалаш кийчъяри бахьан долаш. Тракторши юртбоахама машинаши сихагІа а дикагІа а тоаяь яхара чІоагІа лоархІам болаш да укх шера колхозен механизаторийи низаца мастерске кхы а цех йиллар.

ССКП ЦК Пленума сийна тІаийца декхараш кхоачашдара шоай низ ца кхобеш денна дика балха толамаш доахаш хьабоагІа механизатораш. Колхоза дикагІа болча механизатораша Н. Пустынникова, Ю. Баженова, А. Мамницке, Н. Горбатова, сварщика Г. Борисова, слесара С. Арцебашева, иштта кхыбараша а денна 150—200 процент кхоачашъю балха заданеш.

К. ДМИТРИЕВ,
Грозненски районерча «Аргун» яхача колхоза керттера инженер.

Фу бахьанаш да совхоза балхашта новкъарло ераш?

Кастта хургйолча ССКП ЦК Пленума махулла дикагІа накъа баха лаьрхІад тха совхоза болхлоша. ДІадахача шерашка санна доацаш дуккха а дикагІа кхъьийгад цар укх шера. Цхьадола кхашкара балхаш дика чакхдаьхад. ХІаьта хІара гектара тІара дІадахача шерарчул дуккха а дукхагІа ялат даьккхад. Дика хьийкъай Дальгиев ХІарун керте латтача звенос лелаеш хинна коартолаш. ХІара гектара тІара 100-нел тІех центнер йыккхай цо.

Дукха ба совхозе хьажкІаш дика кхеаь болхлой а. Царех лархІа езаш я Кусиева Зайдатеи Дальгиев Рашидеи звенош.

Дика къахьегарча белгалъяьннай Наьсар-Кертерча отделенера Чаккиев Бахьауддин керте латта бьица даараш леладу бригада. Укх шера цу бригада чуийцача бьица даарех 700 эзарнел тІех сом пайда баьлар. ХІанз сихбенна тайп-тайпара удобренеш кхашка дІа а кхухьаш лаьтташ тоадеш боахк бригадера болхлой. ХІанзэе а лаьтташ тоадаро торо хулийтаргья хьатІадоагІача шера ялат а бьица даараш а дика хьувкъийта.

Ала дезаш да совхоза балха юкъе кхоачамооацараш а геттара дукха долга. Царех эггара доккхагІа дараш да ялатийи бьица даарийи хьувкъам геттара во болга. Шерра-шера кІезига ялат чуэц совхозо. Кхоачашъяц гурахьа дувш дола ялаташ дІадера план, аьха яккхац зябь. Цудухьа цхьан беттал дукхагІа кха йов бІаьстан балхаш чакхдоахаш, хІаьта хаННахьа уж чакхдаьха ца даларо, сов тІехьа ялаташ дІадеро торо хилийтац уж дика хьувкъийта. Ялаташ тІехьа дІадерал совгІа агротехнико яххача тайпара дика а дец.

Дукхагіа долча даькъе бехка кІалхара ювл тха совхоз хьажкІаш дукхагІа дІаерца. Укх 1959-ча шера совхозо дІайийнаяр кхоъ эзарнел совгІа гектар хьажкІаш. Вешта аьлча, из хул совхозо дІадийнача деррига гача ялатех нийсса ах. Дика ховш да республикерча районашта юкъе кхашкара балхаш чакхдахара Наьсарен район, къаьстта «Октябра 40 шу» яха совхоз тІехьаюсаш йолга. Хьанз а тІехьа ерриг хьажкІаш чуийца яьннаяц тха совхоз. Цхьабакъда, дикка новкъостал-м даьд тхона кхыча совхозаша. ХьажкІаш чуэцаш къаьстта дика къахьийгар «Гвардейский», № 15 йолча Грозненский, «Горячеисточненский», иштта кхыча совхозашкарча болхлоша. Хьаьта а вІашгІехьадаланзар деррига гуйранара балхаш ханнахьа чакхдаха.

Ховш да дІадахача шера тха совхоза чІоагІа зе хиннилга. Из хилар жаи доахани дукха довр бахьан долаш. Уж доаладаьдар, кхычахьара ий а деш, керда вІашагІъеллача совхоза. ХІаьта царех цхьадараш воча фух а брак долаш а хиннадар. Цул совгІа, де деззача тайпара гІулакх а дадаца царна. Духхьала дІаала деза да дІадахача шера зе хиларах совхозеи Нохч-ГІалгІай АССР юртбоахама министерствеи кулгалхой чІоагІа тІоараш детт, кийнаш урагІаухийт, эзарнеша кулгаш лестаду, цІогІарч дувл: «Эльен!», «Вахалва новкъост Хрущев!», «Ура!».

Пионераша енна зизай букет бе йоаллаш волча Никита Сергеевича безаме жопаш тел масса оагІарахьара моаршал теларашта.

Микрофона юхе ва ВСРП ЦК Политбюро член Марошан Дьердь. Цо Никита Сергеевича никъ дика бувцаш къамаьл ду. Майдан тІа дек чІоагІа детта тІоараш.

Микрофона хьатІа воагІа новкъост Н. С. Хрущев. Майдана тІа юха а долалу детта тІоараши хетта моаршалаши: «Эльен!» «Вахалва Хрущев!» «Даькъал хилда венгро-советски доттагІал».

ДІахо социалистически общество хьалъяра, венгерски халкъо доккхий толамаш дахар дезаш а эздецца хьаша тІаэцарах баркал оалаш а аьннача дикача дешаша накъа воаккхача мел хиннараш чІоагІа раьза а бир цар тела наькъа моаршалаши детта тІоараши ай а дир.

Хьаьши а уж накъа боахараш а поезда дІатІа болх. Цига Никита Сергеевич дІайхача моаршалца къаьвааца, Марошан Дьердаца, Политвалаца, Марошан Дьердаца, Политбюро кхыча членашца, тІаккха, вокзарга безаме кулг а лостадаь, вагоначадІачуваьлар.

Н. С. Хрущевца бахар ВСРП ЦК Хьалхара секретарь Кадар Янош, ВСРП ЦК Политбюро член Биску Бела, ВСРП Будапештски горкома хьалхара секретарь Гашпар Шандор.

ССКП ЦК Пленума накъа долхаш

Совхозерча ерригача трактористе-полеводчески бригадашта керте латт специальни образовани а йоацаш, хІара сезона балхий план кхоачашъяра бригада оарцагІъяккхА, техника дІанийсъе ца ховш бола механизаторш. Цул совгІа образовани ца хилар тайпара дика гІулакх а дадаца царна. Духхьала дІаала деза да дІадахача шера зе хиларах совхозеи Нохч-ГІалгІай АССР юртбоахама министерствеи кулгалхой чІоагІа тІоараш детт, кийнаш урагІаухийт, эзарнеша кулгаш лестаду, цІогІарч дувл: «Эльен!», «Вахалва новкъост Хрущев!», «Ура!».

Пионераша енна зизай букет бе йоаллаш волча Никита Сергеевича безаме жопаш тел масса оагІарахьара моаршал теларашта.

Микрофона юхе ва ВСРП ЦК Политбюро член Марошан Дьердь. Цо Никита Сергеевича никъ дика бувцаш къамаьл ду. Майдан тІа дек чІоагІа детта тІоараш.

Микрофона хьатІа воагІа новкъост Н. С. Хрущев. Майдана тІа юха а долалу детта тІоараши хетта моаршалаши: «Эльен!» «Вахалва Хрущев!» «Даькъал хилда венгро-советски доттагІал».

ДІахо социалистически общество хьалъяра, венгерски халкъо доккхий толамаш дахар дезаш а эздецца хьаша тІаэцарах баркал оалаш а аьннача дикача дешаша накъа воаккхача мел хиннараш чІоагІа раьза а бир цар тела наькъа моаршалаши детта тІоараши ай а дир.

Хьаьши а уж накъа боахараш а поезда дІатІа болх. Цига Никита Сергеевич дІайхача моаршалца къаьвааца, Марошан Дьердаца, Политвалаца, Марошан Дьердаца, Политбюро кхыча членашца, тІаккха, вокзарга безаме кулг а лостадаь, вагоначадІачуваьлар.

Н. С. Хрущевца бахар ВСРП ЦК Хьалхара секретарь Кадар Янош, ВСРП ЦК Политбюро член Биску Бела, ВСРП Будапештски горкома хьалхара секретарь Гашпар Шандор.

Денгара-денга керда коталонаш а йоахаш хьайоагІа Грознерча Горпромкомбината коллектив. Ханал хьалха ворхІ шера план кхоачашъяра социалистически яхье яьннача цу комбината коллективо шерра къовсам лоаттабу къахьегамхой хьашташ Іалашдара, арахецаш дола товараш дикагІа хилийтара, цунах дІабодаш бола мах кІезигбара, хадданза балха овсарал лакхъяра. ХІанзале шера йола программа кхоачашъяь а яькхха семилетка шоллагІча шера чотах болх беш я комбината коллектив. 120 процент кхоачашъяьй цо балха овсарал лакхъяра шера йола план.

Къаьстта дика къахьийгад укх шера план 152 процент кхоачашъяьча № 2 йолча барэкъаш тегача цеха коллективо. Арахецаш йола продукци дикеи тІехдикеи хул цу цехе.

Сурта тІа: шоллагІча цеха дикагІа бола мотористкаш.

И. Плиева сурт.

Партийни вахар

Агитационно-массови болх тайп-тайпарча формаех бар чIоагIа лоархIаме да

Ховш да, массово - политически балха чулоацам кIоаргагIа тайп-тайпарча формаехи нах дикагIа дIакхетаргболаши хиларга хьежжа цунах хьаболаа пайда дикагIа хилар. Массово-политически балха идейни лоархIам, дуккагIа долча даькъе из болх беш болча нахага хьежжа лакхлу. Цудухьа парте райкомо чIоагIа теркам тIабахийта леладу агитатораш Iомабареи уж кхетабареи гIулакх.

Цхьа ха яр агитационни болх бара агитатораш тIера боацаш, боагIлача тайпара цар цу балха лоархIам ца беш. Цу тайпарча агитаторашца къьсттa чIоагIа болх бе бийзар, агитатор вай мехка дикагIа барех, парте декхар кхоачашдеш вола саг хиларах уж дIакхетабе бийзар.

Оахош каст-каста ечa районни агитаторий собранешка Iомабир оаха уж сакъердаме а нах дикагIа дIакхетаргболча тайпара а наха юкъера кхетама болх лелабе.

Цу тайпарча собранешка политически темах йола лекцеши тIаийца декхараш кхоачашдарах йола докладаши яь ца Iеш методически доклад а, балха опыт дIа-юха эцаш къамаьлаш а дора.

Масала, «Мишта кийчвала веза газет деша» яхача темах укх тайпара йир методически доклад. ХьалхагIа агитаторашта керда газеташ дIадийкъар, дика хьажа а хьежа наха газет дешача хана шоашта эшаргйола материал хьакъоастаяйтар, хIаьта йийша статьяш моттигерча бакъдаращца мишта ювзаргья хьежар уж. Цул тIехьагIа хIара агитатора малагIа статья еша ше лаьрхIад, хIаьта бригада, ферма вахарцарча малагIча бакъдаращца ше из ювзаргья, малагIа гойтара пособи дIахьокхаргья, колхозникаш фу де тIахьехаргба хьахойташ къамаьлаш дир.

Цхьан районни собране оаха Iомабир агитатораш лозунг мишта язъе еза, «Къахьегама листок» мишта арахеца еза.

Цу тайпарча практически занятешка агитатораш дика Iомалу методика яххача тайпара массово-политически болх лелабе.

Иштта агитатораш оаха Iомабар бахьан долаш тайп-тайпарча формаех наха юкъера кхетама болх дIабахьа вIаштIехьдоал, тха. Газеташ дешилга, беседаш елга, лекцеши докладаши ешилга, кинох, радиох пайда эцилга, митингаши собранеши елга, хаттарийи жолийи сайренаш елга, политинформацеш елга — уж еррига формаш чIоагIа пайда а эцаш лелаю тха агитатораша.

Агитаторашта хьалхашка оттадагIар балхах дIакъехкаш болча колхозникашта юкъера кхетама болх тоабарах дола, юкъара ружьа лорадара тIехьа къовсам лоаттабарах дола декхар. Ала дезаш да цу гIулакхах дика пайда баьннилга. 1959 шера дуккхача колхозашка йоагIлача нормах трудоденош ца доахаш бола колхозникаш 1958-ча шераца нийсдича шозза кIезигагIа ба, хIаьта «Красный пахарь» яхачеи Менжински цIерахчеи колхозашка вIалла а бац балхах оагIув увзаш, дIакъехкаш бола болхлой.

Нагахь санна хьалха «Механизатора ди» еррига районе оаха деш хиннадале хIанз еррига техника а механизатораш а колхозашка дIачубахача хана духхьал тракторни бригадашка ду оаха из ди. Цо торо хулийт беррига механизатораш юкъеоза, хIара бригада производственни гIулакхаш довза.

Парте райкомо къьсттa теркам тIабахийта леладу дикагIбарий опыт дIа-юха йоаржаяра гIулакх а. Цхьаболча дикагIа болча болхлоша кхыча колхозашка дIа а ухаш шоай балха опыт дIаювш.

Ер шу долалуш Фрунзе цIерагIа колхоз шура яккхара тIехьаюсаш яр. Из хиннадар хан-хаННахьа барда хьагIа ца кхухьаш, кхоачам хиллал силос ца ехкаш, доахангара шура лерттIа хьа ца йоаккхаш хилар бахьан долаш. Уж кхоачамбоацараш гучадахьачул тIехьагIа производственни совещане йир, «Доярка ди» дир цига, лекци йийшар, социалистически яхьа итогаш йир. Агитатора нов. Крылевская «Тха торонаш» яха стенд кийчйир. Цу тIа дувцар, нагахь санна доярка дийнахьа хIара Iаттагара цхьа пела шура хьа ца йоаккхаш йитача цхьан бетта 14 Iаттагара 420 пела шура хьа ца йоаккхаш юташ хилар, хIаьта итт бетта 4200 пела е 840 литр шура цунах хулаш хилар. Стенда бIара а хьежаш доярканга йоахар: «Гой хьона, миштад шурий пела!».

Тха район дуккагIа долча даькъе исхалий ду тха доаккха жаи комсаши лелаеш я. Цудухьа цу доакъонка болх беш болча колхозникашта юкъе беча кхетама балха дуккагIа терко ю оаха. ХIара бетта «Же Iун ди», «Доярка ди», «Комсаш лелаечун ди», «Механизатора ди», ду оаха. ХIара ферме цIе уголокаш я, щита хьалтеха социалистически декхараш, шура яккхара графикаш, социалистически яхьа хьокхамий доска доал. Цига хIара денна тайп-тайпарча формаех хьайбаш леладерашца кхетама болх бу.

Соахка денз районе лекционни цхьа ди оттадаьд оаха. ХIара кхаьрача дийнахь юрташкарча клубашка, колхозашка, фермашка, бригадашка, учрежденешка, тайп-тайпарча темаех лекцеш еш. Цу тайпара хьадда цхьа ди а долаш лекцеш ешара гIулакх леладаро лекторий а ладувгIаш болча къахьегамхой а дисциплина лакхъю.

IIIерра хоаржабаь массово-политически организаторскии болх а лелабеш, кхы а дикагIа толамаш даха къахьегамхой оарцагIа боахаргIа оаха.

В. ИСТОМИН,
ССКП Каргалински райкома секретарь.

Керда декхараш тIаийцад

Каргалински чхьагIар доаккхача завода болхлой, гIулакхера нах вIашагIкхийтар цхьайтта бетта шоаш баьча балха итог еи хIаьта ССКП ЦК Пленум хьаелла ди тIакхоачаш шоашка де йиш хургIолчунга хьажеи.

Шоай торонашка а хьежа керда лакхера декхараш тIаийцад чхьагIар доаккхача завода коллективо ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна: из хьаелла ди тIакхоачаш валови продукци арахецара план 109 процент, товарни продукци — 111 процент кхоачашъе, цхьан болхлочо арахеца валови продукци планал совгIа 10 процент лакхъе. Цул совгIа доатами электрически энергин оттаяьча нормал 0,5 процент совгIа кхое, еррига товарни продукцегIа дIабода мах 0,5 процент лохбе.

М. ТКАЧЕНКО.

ЦIи хеза мастер

Дукха ха я буровой мастера Иван Михайлович Бородацке Карабулаке лехкдаьттa доаккхача управлене болх бу. Дикача балхаца белгалваьнга ва из. Духхьал ух шера цо еначa рационализаторски предложенеша 23 эзар сома пайда беннаб.

ЦоагIа уйла йора Бородацке буровикий болх аттагIа хилийтара. № 39 йолча скважина ремонт е езача доккхий хувцамаш дир цо слесарца П. Масленниковца цхьана. Цу Пулякхо торо хилийтар скважина болх ца беш йовргйола ха лоацъе. Цул совгIа скважина ялхи пхиъи бурильни инструментага болх байт «МСП-2» яхача механизмо. Цо болх беча хана «МСП-2» яха механизм болх беш хилацар. И. Бородацке еначa предложенех тоабелар цун болх.

А. БАКАЛЮК.

Общественни порядок лораяр берригача къахьегамхой гIулакх да

Сурта тIа: собране дакъа лоацаш хиннараш:

3-ча декабре Грозне халкъа дружинай республикански актива собрани хилар.

Собрани хьайийлар ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. **Чахкиева.**

Укхаза дувца оттадаь керттера дош «Мехкара общественни порядок лораяра къахьегамхоша дакъалацарах ССКП ЦК-еи СССР Министрий Советои 1959 шера 2-ча марта баь соцам кхоачашбар» дар.

«Боахам дегIабоалабарал совгIа берригача наьха лакхера коммунистически кхетам хилар а деза коммунизм хьалъяра...» Цу дешашца дIайолайир ший доклад Нохч-ГIалгIай АССР-а чурча гIулакхий Министра заместителя нов. **Жулева.**

Из соцам кхоачаш а беш, советски халкъо бокъонца йола, дуккхача къахьегамхоша дакъалоацаш йола порядок лораяра форма — шоай лоIамах вIашагIкхийтта халкъа дружинаш хьаьй. Цу дружинай лоархIам дуккагIа лакхлургба общественни порядок лораяра гIулакх дуккагIа царга дIа мел кхоач.

Партеи правительствоси халкъа дружинаш вIашагIйоккарах баь соцам кхоачаш а беш, республикерча партийнаш, советскии, профсоюзнии, комсомольскии организацеша дикка балхаш даьд. Вай республике, 7430 дружинник юкъе а волаш, 335 дружина я.

Къьсттa дика болх бу аьнна белгалъяьхар нов. Жулева Октябрьскии Сталинскии районашкарча культура цIеношкареи, Сталински районерча «Черноречье» яхача поселкерои, НГНИЗ Кирова цIерахча поселкерои. Старопромысловскии, Ленинскии районий цхьацца йолча предприятешкареи дружинаш. Дика болх бу яхаш йийцар «Красный молот» яхача завода дружина. 60 саг мара ца хиннача бут балале 300 саг хилар цу дружина юкъе. Завода штабо хIара цехе дружинаш вIашагIтехай, хIаьта цехаша 5-7 саг юкъе волаш отделенеш яьй. Завода штабо болх планах бу. Плана тIа дуккагIа йола моттиг дIалоац кхетама балхаша.

Лерттa болх вIашатIехьбаьккхаб, яхаш дийцар дIахо докладчика, Грозненски районерча № 4 йолча совхозера, командир керттера инженер нов. Петухов волчеи Сунженски районерча «Красная Армия» яхача колхозера, командир нов. Кузнецов волчеи дружинаша. Цига вIалла а нийсдач порядок йохаеш моттигаш.

Дика вIашатIехьбаьккхаб дружинникий болх Долажха-Юртарча дружинни командира нов. Кусиев Ахьмада. Порядок лораярал совгIа дружинникаша совхоза 300 килограмм хьажкIаш лочкъаяь Гайтови 1950 килограмм гидуаргаш лочкъаяь Кодзоеви лацъав.

Общественни порядок лораяра новкъарлонаш еш дола кхоачамбоацараш а белгалдаьхар нов. Жулевс. Во болх бу яхаш йийцар цо нефтяной техникумеи институтеи дружинаш. Дружинаша вIалла а порядок лорае дружинникаш цIахийтад. Иштта во болх бу яхаш йийцар Назриновски районерча мельзаводеи, кирпични заводеи, райПО-и, зооветтехникумеи август бетта вIашагIехха дружинаш а. Ер ма дий аьнна хIанзалца даь хIама цац цар.

Назриновски районе вIашатIеллача 10 дружинах болх беш еррига а 5 мара яц. Яндрерча дружина командир нов. Мержоев участковий уполномоченена хулиганаш тIаяьржача хана цхьаккха а новкъостал ца деш лаьттав.

ЛоархIамерча кхоачамбоацарех цаI да, лерттIа хьажа а ца хьожаш, дружинникаш хьайбар. Грознерча консервни заводе дружинникалла дIаэца аьнна 60 заявлени еннача болхлоех цхьаккха а собране вийцараш. Нийса дац дружинникий командираши цар заместителаши, собранешка харжа а ца хоржаш, партхомашеи дIаувтабар а.

Ленинскии, Сталинскии, Сунженскии, Ахчой-Мартановскии, Назриновскии, иштта кхыйолчеи районашка дукха дружинникаш ба бокъонца шоай фу де деза ца ховш. Цу дешо хьахьокх балха гIулакхаш царна дIадовзийта ца хилар. Надтеречнии, Саясанеи, Советскии, Урус-Мартановскии, Назрановскии районашка цIеношца а мебельца а, транспортца а лерттIа Iалашъяьяц штабаши дружинаши.

Общественни порядок лораяра бокхха лоархIам болаш да, аьнна чакхдаьккхар ший къамаьл нов. Жулева, наха юкъе беш бола массово-кхетама болх тоабар, дружинашта бе беззача тайпара хьехам бар, дружинаштеи милицеиеи юкъера бувзам чIоагIбар, из болх, партийни органаша доал а деш дIабахьар.

18 сагах латтача шоай штаба болх бийцар Старопромысловски района штаба начальника нов. **Деребизова.** Оаха «Сармак» яха сатирически газет арахец. Из да тха общественни порядок телхаерашта духьала беча тIема лирагIа дола герз. Къьсттa чIоагIагIа кхер харцахьара хIама даьраш шоай сурташ газета тIа хьалтохар а шоаш газета тIабахар а. 1959 шера массехк къоал даьи харцахьа лийнней саг милицегеи судагеи гIолла бехктохкаме эзав оаха. Царех ва 1941 шера вай, Сталински районера Серебряников Леонид, Катаямера Завялов, Бутенко цIерахча поселкера Колников, иштта кхыбараш. Дика болх беш я нн. Суховеенкои, Захарови, Горбачеви командираш бола дружинаш. Дружинникашгеи нахаи хьехам а телаш болх дIахьу дружина командира, коммуниста — офицера Н. Суховеенко. ХIаьта дика болх барах 33 дружинника совгIат а деннад оаха.

Ленински района штаба начальника заместителя нов. **Котова** дийцар хIара денна рейдаш яр чIоагIа пайдане да яхаш. ХьалхагIа шоалта дийнахьеи кIирандийнахьеи мара еш ца хиннача хIанз хIара денна рейдаш ярах порядок дикагIа лораю оаха. Iалальмате боккха лоархIам болаш да, йоахар нов. Котовс, махулла дикагIа бола нах балха юкъеозар, во хIамаш дав нах коллективаш собранешка, шоаш духьала а болаш, бувцар, къахьегамхошта советски законехи социалистически общества бокъонехи лаьца къамаьлаш дар.

Дика болх бу аьнна белгалъяьхар цо медучилищаи педучилищаи дружинаш а.

Черноречески микроштаба 145 дружинникашта юкъе болх беш кагирхой, къаьнара болхлой, къахьегама а тIема а ветеранаш, цIен-ноаной ба, оаха тематически сайренаш ю, наьха коммунистически кхетам лакхбара тайп-тайпарча темаех лекцеш еш, иштта кхыдоль балхаш ду — яхаш дийцар микроштаба начальника нов. **Кеворков.** Общественни порядок лораярал совгIа оаха къахьегамхой гIулакхаш а къестаду.

Районе коммунисташ, комсомольцаши, дикагIа бола къахьегамхойи юкъе болаш 250 дружинник хилара дружинай балха доал де райкомо первични парторганизацей секретараш декхарийла бари дийцар ССКП Грозненски райкома секретара нов. **Магомадова.** Районни прокурор, судахо, милице начальник, кхыбола болхлой декхарийла ба, йоахар цо, къахьегамхошта общественни порядок лораярах дола хьехамаш де.

Республика прокурора нов. **Романова** белгалдаьккхар халкъа дружинаша дика болх беча порядок дикагIа хилар а къоалаши во хIамаши кIезигагIа хилар а. Грознерча мясокомбинате дружина ца хиларах къоалаш деш моттигаш нийслу. ДукхагIа долча даькъе харцахьара гIулакхаш къаракъ меларашкара дувл. Цудухьа махулла къовсам лоаттабе беза малара а кхыча харцахьарча гIулакхашта а духьал, къаьстта хьехам сов а боаккхаш. Дружинникаша шоаш а леладе мегаргдац законах доаца гIулакхаш.

Общественни порядок лораярах а къахьегамхой коммунистически кхетам лакхбарах а къамаьл дир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. **О. А. Чахниева.**

Хь. ГАЛАЕВ.

Къилбаседа Кавказа республикашкарча культпросвет болхлой семинар

Укх шера 24—27 ноябре городе Нальчике хилар Къилбаседа Кавказа республикашкарча культпросвет болхлой семинар. Семинаре дийцар тIилма - атеистически пропаганда ярах дола дош. Цига баьхкабар Дагестанскийи, Къилбаседа - ХIирийи, Кабардино - Балкарийи, Карачаево-Черкесскийи, Нохч-ГIалгIайи республикашкара а Адыгейски автономни областера а викалаш. ХIаьта иштта семинаре бар РСФСР культура Министерства болхлой а. ЧIоагIа пайдане къамаьлаш дар бахача наха юкъе тIилма - атеистически болх бара опыт дIа-юха эцаш совещане хиннараша даьраш.

Къилбаседа-ХIирий республикерча викало нов. Шагабасова дийцар дынах тешаш болча наха юкъе шоаш беча балхах лаьца. Республике чIоагIа сий а деш лоархIаш яр къаьнара, Хета цIерах йола моттиг. Шера цхьан дийнахьа дынах тешаш бола нах гуллора цига. Малар а даар а долаш, чIоагIа дездора цар из ди. Республикерча атеисташа чIоагIа уйла а яь лаьрхIар цхьаккха зе мара пайда ца луш долча ца гIулакхах нах дIакхетабе. ДукхагIа йолча районашка «Ваьха вий Хета?» яхача темах сайренаш йир. Иштта дика къа а хьегаш атеисташа баь болх зехьа бовнзар. 1958 шера денз ца моттиге пионерски лагераш ехкай. Иштта тIехьабиса хиннача нах гуллуш хиннача моттигах берашта салоIа моттиг хиннай. Бокхха болх баьб республика культура Министерствос а кхетам боаржабеш йолча Общества отделене а лектораш-атеисташ кийчбеш. Городе Орджоникидзе хьайийлай атеистий клуб, хьаьта Моздоке болх беш я атеистий школа.

Укх шера дIабахача итт бетта,— дувц дIахо нов. Шагабасова,—оаха дика баьча балхо торо хилийтай тха бобтистех волча 20 сагага гуччахьа шоаш дынах дIахьада хилар газеташ тIа дувцийта.

Дагестанерча викало нов. Никулинас дийцар адатахи шариIатахи юхедисачоа духьал къовсам лоаттабара тIехьа шоаш беча балхах. Доккха зе доал республике дынаца дувзаденна дола деза денош: марха, гIурба, иштта кхыдараш дездеш болча нахагара. Уж деза денош долча хана дынах тешаш болча наха балха тIара а бувлаш, дуккха доахан а доадеш сагIаш а деш, доккха зе дувай социалистически боахама. Мичча бесса уж деза денош Дагестане цхьаболча, дынах тешаш болча наха леладойя а тIехьарча хана бокъонца дола халкъа цIейш дезде баьннаб нах. Уж да — боалах зиза тохара, хьалхара харш даккхара, зизаш тохара цIейш. Цу тайпара хIара цIей ший истори долаш да, хIаьта къахьегама сийленца наха вIашагIдехка а да.

Республикерча агитбригадо беча боккхача балхах а дийцар нов. Никулинас. Къьста лоархIам болаш ба моттигерча дына гIулакх леладеш болчарех лаьца а царех долча бакъдаращца бувзабенна а агитбригадо беш бола болх.

Кабардино-Балкаре культура Министерства методически кабинета заведующе нов. Калбатовас ший къаьхьта Моздоке болх беш я атеистий школа.

Укх шера дIабахача итт бетта,— дувц дIахо нов. Шагабасова,—оаха дика баьча балхо торо хилийтай тха бобтистех волча 20 сагага гуччахьа шоаш дынах дIахьада хилар газеташ тIа дувцийта.

Дагестанерча викало нов. Никулинас дийцар адатахи шариIатахи юхедисачоа духьал къовсам лоаттабара тIехьа шоаш беча балхах. Доккха зе доал республике дынаца дувзаденна дола деза денош: марха, гIурба, иштта кхыдараш дездеш болча нахагара. Уж деза денош долча хана дынах тешаш болча наха балха тIара а бувлаш, дуккха доахан а доадеш сагIаш а деш, доккха зе дувай социалистически боахама. Мичча бесса уж деза денош Дагестане цхьаболча, дынах тешаш болча наха леладойя а тIехьарча хана бокъонца дола халкъа цIейш дезде баьннаб нах. Уж да — боалах зиза тохара, хьалхара харш даккхара, зизаш тохара цIейш. Цу тайпара хIара цIей ший истори долаш да, хIаьта къахьегама сийленца наха вIашагIдехка а да.

Республикерча агитбригадо беча боккхача балхах а дийцар нов. Никулинас. Къьста лоархIам болаш ба моттигерча дына гIулакх леладеш болчарех лаьца а царех долча бакъдаращца бувзабенна а агитбригадо беш бола болх.

Кабардино-Балкаре культура Министерства методически кабинета заведующе нов. Калбатовас ший къаьхьта Моздоке болх беш я атеистий школа.

Укх шера дIабахача итт бетта,— дувц дIахо нов. Шагабасова,—оаха дика баьча балхо торо хилийтай тха бобтистех волча 20 сагага гуччахьа шоаш дынах дIахьада хилар газеташ тIа дувцийта.

Дагестанерча викало нов. Никулинас дийцар адатахи шариIатахи юхедисачоа духьал къовсам лоаттабара тIехьа шоаш беча балхах. Доккха зе доал республике дынаца дувзаденна дола деза денош: марха, гIурба, иштта кхыдараш дездеш болча нахагара. Уж деза денош долча хана дынах тешаш болча наха балха тIара а бувлаш, дуккха доахан а доадеш сагIаш а деш, доккха зе дувай социалистически боахама. Мичча бесса уж деза денош Дагестане цхьаболча, дынах тешаш болча наха леладойя а тIехьарча хана бокъонца дола халкъа цIейш дезде баьннаб нах. Уж да — боалах зиза тохара, хьалхара харш даккхара, зизаш тохара цIейш. Цу тайпара хIара цIей ший истори долаш да, хIаьта къахьегама сийленца наха вIашагIдехка а да.

Республикерча агитбригадо беча боккхача балхах а дийцар нов. Никулинас. Къьста лоархIам болаш ба моттигерча дына гIулакх леладеш болчарех лаьца а царех долча бакъдаращца бувзабенна а агитбригадо беш бола болх.

Кабардино-Балкаре культура Министерства методически кабинета заведующе нов. Калбатовас ший къа-

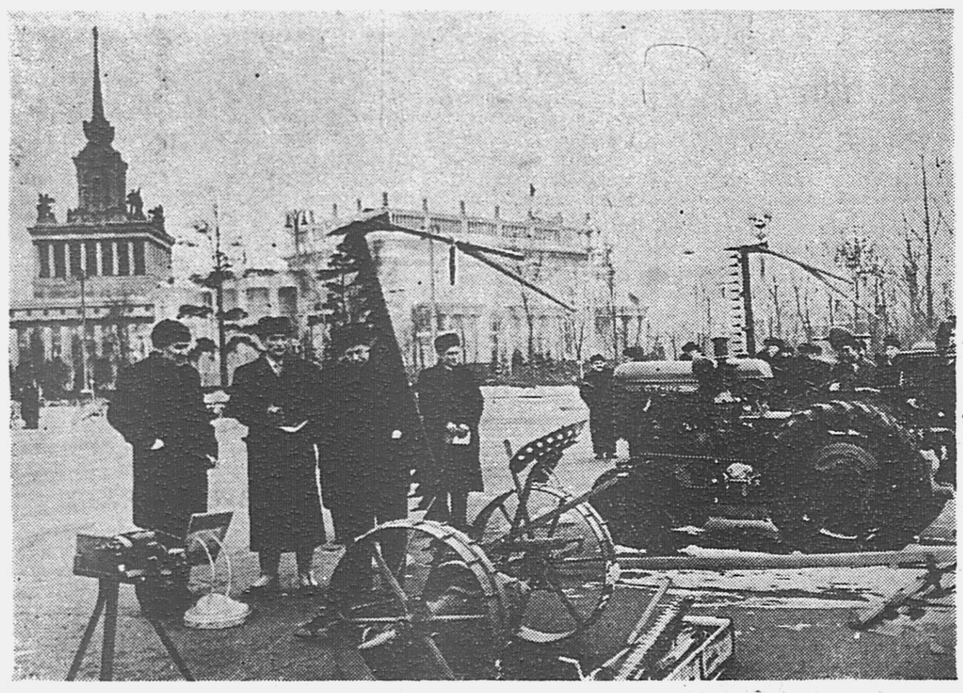

МОСКВА. СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставка территоре тIа хьайийлай Московски сельхозснаба ярмарка. Ярмарке я юртбоахама машинаш, юрта боахама эшаш йола оатхалаш, оборудовани, тайп-тайпара материалаш.

Сурта тIа: йохха хьаоттаяьча юртбоахама машинашка хьежаш боахк выставке баьхка нах.

Л. Великжанина сурт. **ТАСС фотохроника.**

Республика къахьегамхошта — дукхагIа товараш

Укх семилетках бахача наха эша товараш кхосса дукхагIа арахеца дехкар латт Нохч-ГIалгIай АССР-а ейгача промышленноста хьалхашка, царех 60 процент болх беш йолча предприятешкеи 240 процент керда хьалъяьча а шеръяьча а предприятешка арахецаргда.

Предприятей коллективаша производства торонаш гуча а йоахаш, техникахи, бедалахи, балха ханахи, бизза пайда а эцаш дика толамаш даьхад: укх шера 11 бетта план тIехкхоачашъяьй, планал совгIа халкъа вохI миллион сомал тIех продукци еннай.

№ 2 йолча барзкъаш тегача фабрика коллективо 11 бетта план 10 ноябре кхоачашъяьй. Кхом а беш барзкъаш дахарца 20 эзар метр тайп-тайпара кIадаш кходаьд. Укх шера фабрике дуккхача халача балхашта механизаци яьй, производства поточни система йиллай. Цу гIулакхаша торо хилийтай къахьегама овсарал соахкарчул 8 процент лакхъе, 5 миллион сом дукхагIа продукци арахеца, продукцегга дIабода мах дуккха а лохбе, планал совгIа 800 эзар сом пайда баккха. Цика болх баьб № 1, 3 йолча барзкъаш тегача фабрикаи химзаводеи коллективаша а.

Предприятей коллективаша къахьегама овсарал лакхъяра, арахеца продукци дикагIа хилийтара, керда техника дикагIа караерзаяра тIехь къовсам а лоаттабеш бокъонца Iомаю технологически процессаш, лораю оборудовани, кхою материалаш, электроэнерги.

Дикагга болча болхлошеи новаторашеи: № 3 йолча фабрикерча нн. Арутюновааи, Вороненкои, Парсеговаси, № 2 йолча фабрикерча нн. Рожковаси, Дубровинеи, Афанасьевеи, химзаводерча нов. Переведенцевеи дуккхача кхычари техника дика йовзаш, культура йолаш, майрра инициатива юкъе кхувлаш бу шоай болх. Цар толамаш даха карагIдувл шоай балха моттиг дика лоаттаяр, болх лерттIа порядок йолаш, хIара минутах бизза пайда эцаш беш хилар бахьан долаш. Дикагга болча болхлоша техника караерзаярал, арацеха продукци дикагIа хилийтарал совгIа шоай дикача хьокхамашца кхыча болхлой а дегаш ураувттаду дика къахьега, тIехьабисараш хьалха латтарашта тIехьакхебу. Химзаводе дуккхача хана тIехьайиса яр кожтоваращ докъадеш йола участок. Грозне эгтара хьалха, Валентина Гагановой болам хьал а лаьца цу участке балха вахар коммунист Переведенцев Николай. ХIанз цо кулгалду участок химзаводе хьалха латтарех я. Ейгача промышленноста управлене предприятешка 10 бригадо коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккхар духьа къовсам лоаттабу. ДукхагIа а дикагIа а продукци арахецача, къахьегама овсарал лакхъеча, продукцега дIабода мах лохбеча доккха дакъа лоац предприятей рационализатораша. Укх шера 11 бетта рационализатораша 120 эзар сома пайда луш йола 67 предложени еннай. Дикагга бола рационализатораш ба № 2 йолча барзкъаш тегача фабрикера нн. Афанасьев, Дубровин, № 1 йолча фабрикера Макуха, Остапенко, Фиткулин.

Къахьегамхошта дукхагIа товараш хилийтара керда барзкъаш тега фабрика хьалъяьй Наьсаре, из болх бе йолалургья 1960 шера хьалхарча квартале, шерье а эргаякха а йолаяьй № 1 йола фабрика, химзавода кожевни цех, хьалъе йолаяьй № 2 йолча фабрика шоллагIа йола очередь. Цул совгIа хьалдаь йисте а даьха болхлошта дIаденнад 1000 квадратни метр цIеноп.

1959 шера 11 бетта план тIехкхоачашъяра чIоагIа лоархIам болаш хилар болхлой кийчбар. Москвеи, Куйбышевеи, Ростовеи курсашка шоай квалификаци лакхйир 38 инженерно-технически болхлочо, болх юкъах а ца буташ дийшад 150 болхлочо. ХIанз заочни а сайранарча а лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка дешаш 32 болхло ва. Укх шера управлене предприятешка балха венав 12 къона специалист: швейникаш, химикаш, кожевникаш.

1960 шера ейгача промышленноста управлене валови продукци укх шерарчул 12 процент дукхагIа арахецаргья, цу юкъе швейни предприятеша 20 процент дукхагIа ара а хецаш. Из бахьан долаш бахача нахага 1959 шерарчул 30 миллион дукхагIа товараш кхоачаргда. Цул совгIа дуккха а шерлургья арахецача товарий ассортимент. Нагахь санна укх шера ейгача промышленноста хIамаш тегача предприятеша 30 тайпара барзкъа хьадаь дале тIадоагIача шера 55 тайпара дергда, дукхагIа дергда берий барзкъаш, къьсттa деша аха ха йолча берий.

Укх шера октябрь бетта Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета «Барзкъий ассортимент шеръяреи уж дикагIа хилийтареи хьакъехьа» соцам баьб. Цу соцамо ейгача промышленноста управлене хIамаш тегача предприяетшта бокъо еннай шоаш барзкъий керда моделаш хьаергйолаш. Республика Министрий Совете вIашагIъеллача барзкъаш тегараш, торгующи организацейи общественностеи викалаш юкъе боагIача художественни Совето чIоагIъергья уж моделаш. Из соцам кхоачашбаро торо хулийтаргья къахьегамхошта дукхагIа тайп-тайпара барзкъаш хилийта.

Грозненски химзаводо бахача наха дукхагIа а дикагIа а продукци арахецара керда гIулакхаш кхоачашде дукхагIад. Укхаза арахеца йолаяьй пхьегIаш цIенъеш йола «Чистоль» яха порошок, барзкъаштa Iатташ дIайоахаш йола мастика а иштта кхыяраш а.

Семилетка хьалхара шу дика чакхдаккхарах тарра 1960 шера план кхоачашъяра кийчо еш чIоагIа болх бу предприятеша. Ейгача промышленноста Управлене 1960 шера кхоачашде деза организационно-технически гIулакхаш белгалдаьхад. Царна юкъе да, эгтара хьалха, производственни участкашта специализаци яр, № 3 йолча Грозненски барзкъаш тегача фабрике а, Старопромыслерча хIамаш тегача цехе а. Наьсаерча барзкъаш тегача фабрике а кIада дистараи цун дикал къоастаяраи, барзкъаш дахараи процессашта йизза механизаци яр. Предприятешка оттаергья йоккха къахьегама овсарал йолаш 130 тайпара оборудовани. Электроэнерги кхояра агрегаташ цхьатарра болх бе йола а ца йолийташ къьст-къьста йолайолийтаргйолаш тоае лаьрхIад. Шоай квалификаци лакхъеш а шоллагIа професси карзерзаеш а курсашка дешаргда 250—300 болхлочо. ТIадоагIача шера эргаяьха яргья № 1, 2 йола Грозненски барзкъаш тега фабрикаш, шозза дукхагIа низ кургба цар тIаккха.

Бахача наха дукхагIа барзкъаш хилийтараи республике баха цIабаьхка нах балха бахийтараи управлене 1960 шера Шалински районе керда барзкъаш тега фабрика хьалъе лаьрхIад, цул совгIа хьалъе йолаергья Наьсарен районе IIхьилекъонгий-Юрта кхаьккий тоздеш йола завод.

ССКП ЦК-а Пленум хьаеллача денга продукци арахецара шера йола план кхоачашъяра социалистически яхье а баьнна хьинаре къахьегаш ба ейгача промышленноста предприятей болхлой.

П. САПРОНОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР-а ейгача промышленноста управлене керттера инженер.

Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партеша берригача къахьегамхошка, берригача демократашка даь

КХАЙКАРАЛ

РИМ, 2-гIа декабрь. (ТАСС). 1-гIча декабре арадаьннача «Унита» яхача газета тIа кепа техай Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партей викалаш Риме вIашагIкхетара хьакъехьа баьча хоама а цига вIашагIкхийттараша тIайийача берригача къахьегамхошка, берригача демократашка даьча Кхайкарала а, Хоама а кхайкарала а бIарччача тексташтта лохехьа кепа тох.

ХОАМ

Грамше институто дIадоладарах 21-гIча ноябргара денз 24 ноябрга кхаччалца Европе капитализм дегIаяра проблема Iомаеш Риме дунен мехкашкара викалаш вIашагIкхийтта хилар.

Цул тIехьагIарча деношка цига вIашагIкхийттача дакъа лоацаш хиннача Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партей викалаша чIоагIа дага а боалаш йийцар машар, кхерамзле, демократи керда яккхар, къахьегамхой вахар тоадар духьа лоаттабеча къовсаме болхлой классеи адамийи бартцхьоагIо цаI хиларах дола дешаш.

Итальянски Коммунистически парте Центральни Комитет чуйолча цIеношка вIашагI а кхийтта уж дагабалар бахьан долаш Кхайкарал дир Европерча капиталистически мехкашкарча берригача къахьегамхошкеи берригача демократашкеи.

ЕВРОПЕРЧА КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКАРЧА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕША БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА, БЕРРИГАЧА ДЕМОКРАТАШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Вай халкъий а дунен тIа мел долча адамий а кхоане хьадда ювца еза сахьат хьатIаэттар. ЦIакхха а хургбоацаш тIом дIабаккха а беррига низ, деррига кхоачамаш адамий прогресса долча гIулакхага дIадахийта а йиш я. Къела а сага сий доадеш мел долча гIулакхашта а духьала ка йоалаш къовсам лелабе йиш я. Советски Союзо биллача новкъа космос кораерзае сагага йиш цулийташ долча билманнеи техниканнеи карагIдаьннача ца хиннача тайпара доккхача хIамех пайда а эцаш, кхы а чIоагIа дегIадоаладе йиш я хIамаш хьаеш дола низаш. ХIанз а эксплуатаци еши тоIадаь доахкадеши дола халкъаш мукъадаха йиш йола ха хьакхаьчай. Массане а йиш хулаш йоагIа прогрессеи иразеи наькъа тIа довла.

Иштача сийрдача торонаша тIахьех беррига маIа нах, беррига кхалнах, къаьстта а кагирхой шоашта могар де оарцагIбовлара.

Дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбаларгахьа лестад гIулакх. Из гIулакх дегIадаро йиш хулийт «шийла тIом» дIабаккха а вIашш тешам хилар, цхьатарра бокъонаш хилар, машарца дахар, машара яхь лелаяр ларде а латташ дола кердача тайпара гIулакхаш дунен халкъашта юкъе оттаде а. Дуккхача доакъошка даьха толамаш ларде а латташ, духьал машара гIулакхашта хетаяь йола СССР-еи дерригача социалистически лагера мехкийи политико дуккхагIа дола новкъостал дир из керда, доккхийча дикашка долдоахийла йолаш бола никъ каралацара. Цу бакъахьарча хIамаша хьахьокх Манифеста тIара положенеш мелла нийса хиннай. Машара гIулакх бахьан долаш хьадда а дог тийша а къовсам лоаттабара тIахьехаш халкъашка кхайкайир уж ши шу хьалхача 64 коммунистически болхлойи парте.

ЦIакхха а хургбоацаш тIом дIабоаккхилга кхоачашдулургдола декхар а лаьрхIа шоашта хьалхашка оттаде деза хIанз халкъаша. Из де йиш хилар хьахьекхад массане а цIендаь а герз дIадакккхара хьакъехьа Советски правительства ООН-е еннача предложене тIа. Атомнии вештачеи гергий кхоачамаш дIадаьхачул тIехьагIа, массадолча мехкашкара эскараш дIадаьхача, генеральни штабаш дIаьхача сатем оттаргба дунен чу.

ТIакхха хIамаш хьаярга, культура дегIайоалаярга, вахар тоадарга, унахцIено лораярга дIадахийта йиш яр IалаьмателIа духха, алхха вай мехкашка 15 миллиард доллар совгIа дIаухийташ дола, адамий прогресса пайда боацаш хIара шера еррига тIема бюджет дIалоацаш дола ахча. Къахьегамхоша меттел, правительстваша а нийса тIалийца йолча советски предложене тешал ду, герз дIадакккхареи машара яхь лелаяреи идея кхыметтел цхьадолча буржуазе гIозаршта юкъе а котьяьнна хилара.

Укх исторически сахьате боккха бехктохкам тIабож вай мехкашкарча болхлой класса, къахьегамхошта, халкъашта.

Вай мехкашка капитализма овлаш кIоарга доахк. Кхыча мехкашкара халкъаш лоал оттадар духьа каст-каста тIемаш лелаьаьд вай мехкаша. Атлантически пакта агрессивни политика хьалха а лаьца, тахан а тIехьа Европа цу даькъах реакце чIоагIале е гIерт ВIашагIкхийттача Штатий эггара реакционнерIа долча гIозаршта хьалкхоабаш йола доалду классаш. «Шийлача тIемах» доккхий пайдаш деш йола экономически группаш а цу тIемца шоай Iаьдал хьалкхоабаш дола политически низаш а кхохкам кIаьдбара духьала да.

Вай халкъашта хов германски империализмо тIаденача тIемаша мелла зуламаш даьд.

ХIанз юха а империализмо а милиатризмо а Малхбузехьарча Германе шоай Iаьдал оттадаьд. Цар агрессивни низ кхы а кхерамегIа хиннаб, царех теша а тийша, царга атомни герз дIаделча денз. Германски Демократически Республикана духьала агрессивни планаш кийчъеш а цхьайолча паччахьалкхенашкара территореш дIаехаш а ба германски реваншисташ. Европе машара эггара кхерамегIа бараш уж ба. Цар гIончаш ба ВIашагIкхийттача Штатий, Франце, Англе, Итале, иштта кхыча паччахьалкхений а доал деча гIозаршта юкъе. Из вай мехкий а Европерча дерригача мехкий а кхерамзленна духьалара тийша болх ба. Германски империализм зулам де йиш йоацача йоаккхилга дерригача мехкий юкъаьйоккхий банкаши тресташи духьал шоашта болча пайданна вай мехкашкарча политически вахара чIоагIа тIахьожам лоаттабе лаьрхIа я. Къамашта лакхера европейски организацеш оллаш яраш, монополей бе доалла, халкъашта кхы а чIоагIагIа эксплуатаци еи бIаь шерашка къовсам лоаттабеш яькхха цар кортамукъале дIаякккхеи лаьрхIа дола керда терз да.

Цу тайпара вайна хьалхашка декхар латт демократи бахьан долаш лоаттабу къовсам кхы а дуккхагIа чIоагIбе.

Испанерчеи Португалерчеи халкъий гIулакх, Грецерча халкъа гIулакх кортамукъа мел болча наьха юкъара гIулакх да. Политически кортамукъаллеи пагIатои яккхар духьа цар лоаттабеча къовсаме новкъостал дергда вай царна. ШерагIа яржийла Манолис Глезоси цун новкъостийи мукъабахара духьа, Симон Санчес Монтеро мукъавакхар а Испане амнисти яккхар а духьа, Альваро Куньял бокъо йоацаш набахта вехкилга дIадакккхара а политически гIулакхашта чубехка боацка кхыбола португальцаш набахтара арабахара а духьа лелаю кампани.

Щендаь дIадакккха деза капиталистически мехкашкарча дуккхача демократаштеи кортамукъал яккхар духьа колонешка болча болама юкъе дакъа лоацаш бараштеи низаш делга. Хувцийтарда вай Германе турпала Коммунистически парте никъ дIа да бохьийташ дола Малхбузен Германе оттадаь закон.

Къахьегамхой политически кортамукъалеи хIара цар бокъои лорае а еза, цунца демократи кердаякккхар духьа, цун моастагIаша фуннагIа леладойя а из чIоагIъяр духьа лоаттабу къовсам хадданза чIоагIбе а беза.

Цудухьа ба коммунисташ деррига общественни вахара демократизаци яра тIехьа. Вай хIара мехка тайп-тайпарча боарамах дегIаенай демократи. Цхьабакъда цу хьакъехьа дIадаьха дуккха а гIулаккаш масса долча халкъий цхьатарра да: испонительни Iаьдала а бюрократически аппарата а хьакъехьа моттигерча. областерча, къамий хержача органий бокъонаш шеръяр; хIара мехкара политически низий гIулакхаш хьахьокхарцдолаш хержа органаш хургйола, нийсхо йоацача хоржамий законаштеи дискриминаценеи духьалара къовсам; предпринимателаштеи къахьегамхоштеи юкъера гIулакхаш къоастаде корпоративни фермах тIатIа а дуккхагIа пайда ийбе гIерташ хилара духьале яр; предпринимателастеи правительстваштеи профсоюзни органзащеш караяхийта гIертара духьал хилар; массайолча демократически партеши организащеши пайда эца йиш хургйолаш общественни кхетам вIашагIболла хIанзара средствашеи монополей контрола кIалхара яха лоаттабу къовсам.

Къахьегамхойи демократаши

Демократи бахьан лоаттабеча къовсамо дIадех хIанз монополей низа доазув оттаде духьал довлар, деррига экономически политически вахара чухь шоай доал оттаде гIертача царна новкъарло яр.

Уж гIулакхаш чакхдоахалургда: промышленноста цхьайолча монополи яьча секторашта национализаци яра а экономика общественни секторашта доал деча органашта демократизаци яра а наькъаца; къахьегамхой инициатива дёгIайоалаяра а экономически вахара деррига доакъошка цар дакъа лацара а наькъаца; промышленностеи юртбоахамеи капиталовложенешта демократически контроль яра наькаца; аграрни реформаш яра а ахархой кагий боахамаш, кIаьта иштта кхыболча кагийчеи юкъерчеи производителий боахамаш монополеша беча низах лорадара а наькъаца.

Уж хувцамаш деррига къаман хьашташта, деррига халкъа, болхлой класса, кIаьта иштта, ахархой а юкъера боахам болаш городе бахача наьха а хьашташта мадеззара да; керда техника юкъейоалаярца дувзаденна экономически халонаш къахьегамхошта качйохка гIертача монополешта доазув оттадара тIадерзадаь а да уж хувцамаш. Цу деррига гIулакхий демократически чулоацам ба. Цхьабакъда уж кхоачашдича, монополей низаи средствашеи доазув оттадергдар цар; мехка вахара чухь болхлой класса сий а политически лоархIам а лаххбергбар; общества эггара реакционнерIа йола группаш дIаяхеи монополешта тоIадаь доахкача деррига прогрессивни низий а бахача берригача наьха а барт вIашшIехьбакхеи новкъостал дергдар.

ХIара мехка чурча хьалашка хьежжа йола дуккхача къахьегамхошца чIоагIало а лувцаш, демократически хувцамаш дара программа кхоачашъе йиш хургйола демократически правительстваш яра тIехьа къовсам лоаттабе тIахьех оаха вай халкъаш.

Къахьегамхойи демократаши.

машар бахьан лоаттабу къовсам, демократически кхувцамаш де леладу гIулакхаш айхха дувзаденна да доккхача капитала политико низ беча болхлой класса вахара хьашташ а ахархоша, ремесленникаша, кагийча базархоша, кагийча промышленникаша, кхыболча юкъера бахача наха дIадехараш а лораде лоаттабеча къовсамца.

Бакъда, вай мехкашкара вахара хьалаш тайп-тайпара да; монополеш массанахьа а дуккхача къахьегамхошта качболла гIерт дуккха зе деча политика беза мухь. IалаьмателIа духха рузкъаш шоай бе дохкарца бIаьхийча наха хьахьоях капитализм шийх доахка капиталистически гIулакхаш хувца йиш йолаш я яха хабараш харцхилар, кIаьта берригача къахьегамхошта ю эксплуатаци кхы а чIоагIагIа лакхлуш латт, тIа-тIа хIамаш дуккхагIа эшаш дола дуккхача наьха материальни вахара-хьал тоа ца даларал совгIа, цхьацца йолча моттигашка воргIа а хиннад.

Бахача берригача наха бизза бе болх болаш цхьаккха бац вай мехкех, кIаьта дуккхача мехкашка вIалла бе болх боацаш а бизза бе болх боацаш а моттигаш дукха я. Къахьегамхой чIоагIа къе баха, боахама тIехьайиса районаш дегIайоалае ше могарцдоацаш хилар хьахьекхад капитализмо. Миллионаш бола болхлойи ахархойи шоай даьхе а йита, доазол дехьа а баха, болх беш ба. Саго лайиш йоацача халача хьалашка болх безаш хул уж. Итале, Испане, Португале, Грецце, кхыча мехкашка юртара феодальни гIулакхаш дIа ца дахарах шоаш болх беш долча лаьттан дай бац миллионаш бола ахархой. Массанахьа чукхоачаш финансови капитал дегIадоагIаш хиларо хIама долаш а юкъера бахача а нах шоай боахамех хIалак бу, производственни балхашта тIера боах юртара миллионаш бола кхъахьегамхой.

Цу тайпара, капитализм дуккхача шерашка дикача хьалашка болх беш хиннаяле а, цо хьахьокх из миллионаш болча наха ялат а бе болх а Iалашбе ца могаш хилар, кхыметтел из ше эггара хьалха хьахиннача мехкашка а.

Из хьал кхы а вогIа оттар кхерам болаш да рузкъа цхьан бе Iовш хиларца, цунца дерригача дунен тIа а тIехь. Европа юкъара рыноки кортамукъарча а торговле зонеи хIара мехка къама боахам бовхаш дола монополеи герз хинна ца Iеш, вай халкъий материальни хьал толхалеш бола вай мехкашта юкъера экономически базареи тIом хьоабу герз а ду.

Къахьегамхой,

алхха шо майрра къовсам лоаттабеш хилар бахьан долаш, шо хадданза духьал латтар бахьан долаш цу политика гIулакхашта доазув оттаде йиш хилар цун. Барт цаI а болаш, оаш даьча гIулакхаша тIехьашка бахьар бIаьхий нах: алапи лакхдайтар царга, капитализмах йоалла оамал — тIа-тIа а дуккхагIа саго сага хьакъ даара оамал юха а теха, бахача наха пайдане дола социальни гIулакхаш дайтар.

Вай мехкий болхлой классо кхы а чIоагIагIа вIашагIтохада ший низаш, ше дIадехар кхоачашде монополей хьашташ бувзама духьал къовсам лоаттаболба цо.

Экономически вIашагIкхетара юкъе юкъерча рынкои кортамукъарча торговле зонои лоаттаю юкъ дIаякккха еза. Дерригача мехкашта юкъе экономически бувзама дизза гIулакхаш оттадергдолаш капиталистически социалистически мехкашта юкъерча торговле йола дискриминаци дIаякккха еза.

ХIара мехка а дерригача дунен тIа а бе болх ца хилара духьал, бахача наха кхоачам балла де хIама хилара тIехьа, алапи лакхдара тIехьа социальни Iалашвара гIулакх тоадара тIехьа, кхалнаьхеи, къахьегамхой кагирхойи йизза бокъонаш хилара тIехьа къовсам лоаттабе шоай низаш вIашагIтоха тIахьех оаха шо.

ДIаяхача хана болхлой классо лоаттабеча къовсама сий долча гIулакхашта тIехьа а болхаш, къахьегамхойи цар организащеши балхах доагIа алапи кIезиг а ца деш, 40 сахьата дола балха кIира оттаде халкъий юкъарча сийлахьйоккхача, низ болча кампане вIашагIкхетаргхиларах теш тхо.

Европа капиталистически мехкий къахьегамхойи демократаши,

шоана опытах хов, болхлойи демократически низаш вIашагIкъастар реакцена пайда боалаш а цунга толамаш доахийташ а дола гIулакх долга. ХIаьта цу низий барт массаза кхет къахьегамхой котбийнаб, социальнии капиталистически реакци тIехьашка яла еза, ешаш хиннай.

Шакхха ца хиннача тайпара чIоагIа эш хIанз халкъа низаш вIашагIкхетилга.

Вай мехкий боахама халонаш къахьегамхой чотах, монополешта пайда а боалаш, дIа ца яхийта къахьегамхойи демократийи къовсаме цхьоагIо хиланза яргьяц.

Вай мехкаш политически дегIадоагIаш хьалхашка отта гIулакхаш, моллагIча тайпара дале а, реакционни наькъаца а доацаш, демократически наькъаца къоастаде хиланза яргьяц из цхьоагIо.

Из цхьоагIо хиланза яргьяц вай мехкий правительстваш машара гIулакха тIехьа оттитара а дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбара а духьа.

Из цхьоагIо йолаш хилара тIахьехаш кхайк тхо массанега а, прогрессахи кортамукъаленаеи мел тешача къахьегамхошка, моллагIа политически уйлаш йолаш уж бале а. Цу тIахьехамца кхайк тхо вахарахьал тоаде гIертача къахьегамхошка — кераста нахагеи цар организащешкеи.

Цу тIахьехамца къаьстта кхайк тхо толамаш а доахаш тхоца цхьана дуккхаза къовсам лоаттабаьча социалистическии социал-демократическии партешка, цу партей членашка, профсоюзийи кооперативайи членашка. Къахьегамхой хьашташ хIалак деш йола барт эгIара политика пайдане хиланзар цу партешта а. Цхьаболча мехкашка из политика бахьан долаш доккхий гIулаккаш кабара дьаннад консервативни низашта пайда а боалаш. Бакъда социализма принципашта тIехьара а яьнна, капитализмах тешам бодарца юхаметтаотталургдац цу партешта шоашта карарс дьанна гIулакхаш.

ХIанз реакционни низашта ка лу ха яц, болхлойи демократийи цхьоагIо хила еза ха я хIанз.

Бакъда «шийла тIом» лаьттача хана вийгIа хиннa барт а еха уйлаш а дIа ца йоалаш къаьстта да вай. Цхьабакъда уж духьале а хинна дIаотта йиш яц де дага дар чакхдакхка вай леладеча юкъарча гIулакхашта, вай хана болхлой дуненои демократически низашеи хьалхашка оттаде дезача гIулакхашта: машар Iалашбара, къахьегамхой вахарахьал тоадара, демократи лораяра а дегIайоалаяра а, социализмага цхьана дIахьалхашка дахара.

Халкъашта юкъера барт эгIар дIадоакхардола вийк лохаргболаш а социальни прогресса, демократе, машара хьашташка хьежжа мехкаш политически дегIадахка йиш хургйолаш а бола никъ лаха вIашагIкхетара уж гIулакхаш дувцари ловрра тхона. Тешара а вIаши лархIара а уйланца болхлойи демократическии организацей викалашца къамаьлаш де а лагадала а кийча да тхо.

ЦхьоагIо хилара гIулакх халкъа гIулакх да. Шоай бе долла оаш из массанахьа а: предприятешка, городе, юрта.

Къахьегамхойи демократаши

Социализмана гарга гIортилга демократическии гIулакх дегIадарца дувзаденна да. Политически, экономически, социальни вахара массадолча доакъошка ше толашагIа хилар социализмо хьахьокхача хана дах вай. Тайп-тайпара социальни системаш йола мехкаш машаре дахари цар машаре яхь лоаттаяри дегIадаларца миллионаш болча наха социализма сийлахь-доккхий гIулакхаш кхетадергдолча хана дах вай. Коммунисташ чIоагIа тешаш ба, вай ХIара мехка халкъа дуккха-дуккхагIа бола нах вIашагIтоха а политически Iаьдал болхлой классагеи кхыча къахьегамхошкеи кхоачийтардолаш общество социалистически хьисапе эгIаякккха а эша наькъаш хIанзарча хьалашка корадоагIргхиларах.

Дерригача адамашта эггара лоархIамерча хана вай партеша юха а шоай низаш дIалу шоай халкъашта шоай мехкаштеи эшача гIулакха.

Шоай хьехама тешаме хиларца, саг пагIата ваккхара гIулакха эггара дикагIа йола принципаш хинна чIоагIъеннача а дуне довза, из эгIадакккха сага хьакъаьлаи говзали йизза дегIайоалае йиш хулийтача а марксизма-ленинизма принципашта тешаме хиларца чIоагIлу цар низаш.

Царна уж низаш лу ерригача коммунистически партешца, эггара хьалха Советски Союза сийлахьйоккха Коммунистически парти а йолаш, йохаргйоаца барт-цхьоагIо хиларо. Шоай халкъий хьашташ лора а деш, ХIара мехка хьалашка хьежжа шоай политика а оттаеш, пролетарски бувзамашца вIашагIкхийтта я вай партеш. Сий долча Октябрьски социалистически революце 40 шу дизача коммунистическии болхлойи партеша тIаийцача Декларацде тIа кхы а чIоагIдир уж бувзамаш.

Вай партеша шоай низаш Iоаду шоай халкъий тешам болийтарцеи цар хьаллоацаш хиларцеи, цар хьашташ а царна дагадоаккараш а тIа-тIа дукхагIа кхета а деш, лора а деш.

Европа капиталистически мехкий къахьегамхойи демократаши, коммунистий тIахьехамга ладугIа:

Машара гIулакх котцаккха, прогресс бахьан, демократи эргаякккхар духьа къахьегамхой вахара-хьал тоадара духьа, ираз дола кхоане бахьан лоаттабеча къовсаме деррига а вIашагIкхетаргда вай!

Австре Коммунистически парти,
Бельге Коммунистически парти,
Дане Коммунистически парти,
Финлянде Коммунистически парти.
Французски Коммунистически парти,
Германе Коммунистически парти,
Великобритане Коммунистически парти,
Греце Коммунистически парти.
Итальянски Коммунистически парти,
Люксембургски Коммунистически парти.
Нидерландий Коммунистически парти,
Норвеге Коммунистически парти,
Португальски Коммунистически парти,
Испане Коммунистически парти,
Сан-Марино Республика Коммунистически парти,
Швеце Коммунистически парти,

Рим, 1959 шера 25 ноябрь.

Мехкдаьттах продукташ йоаха установка

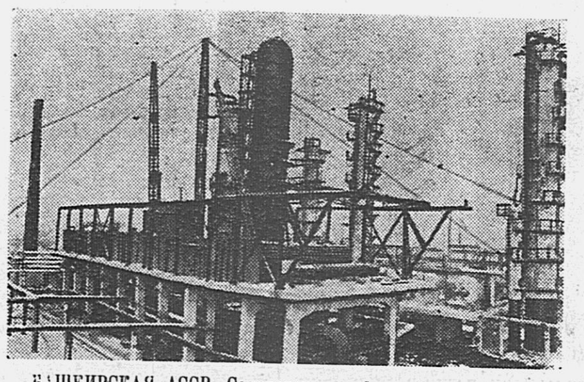

БАШКИРСКАЯ АССР. Салаватски нефтехимически комбинате хьалъяь йистейоалаш латт мехка йоккхагIчарех йола мехкдаьттах тайп-тайпара продукташ йоаха установка—Iалаьмате дукха мехкдаьтта сийрда продукташ арахецаргйола атмосферно-вакуумни трубчатка.

Шу йистедалалехь, вешта аьлча, йиллача ханал хьалха, из Iалаьмате йоккха установка яь яккха дош деннад строителаша.

Сурта тIа: мехкдаьттах тайп-тайпара продукташ йоаха установка хьалъеча.

Ю. Каплуна сурт. ТАСС фотохроника.

ДикагIча фух дола доахан дебаде деза

Боккхача лоархIамера гIулакх да дикагIа долча хьайбай фу дебаделга. Из дика кхетаду тха совхоза хьайбаш леладераша. Цар лаьрхIад хьайбай продуктивность лакхъе а, хIаьта 1965 шера хIара Iаттагара йоаккха шура 3500 килограммага кхоачае а. Уж толамаш даха вIашшIехьдаргда хьайбашта де деззача тайпара гIулакх дойя.

Тха совхозе да «красная степная» яхача фух дола доахан. Цар дозал, дийна болаш эзача 480—500 килограммага кхоач. ХIаьта шера 3—4 эзар килограмм шура а лу цар. Дикача фух дола доахан дале а, дуккхагIа йолча хана боагIIача тайпара пайда бакххаш царгара. Иштта, 1958 шера хIара Iаттагара 4000 килограмм шура яккха езача 2600 килограмм мара яькхаяц. Из да царна де доагIIача тайпара доал ца даьлга. Эггара лоархIамегIа дола гIулакх да доаханнa хан-ханнахьеи, тайп-тайпареи доакъар дехкилга. Деттача доаханнa доакъар дехка деза, цар луш йола шура лакхлургйолаш, цунга дIабода мах лохлургболаш.

ХIара ферма декхарийла я Iушшта юкъера дикагIа дола доахан къеста а деш, дикагIа дарий фу доладе. Доахан юкъера къастадеча хана цар шура миштий хьажара а чIоагIа терко е еза.

Дикагlча фух долча доаханна искусственни осеменени елга боккхачоа лоархIамера гIулакх да. Цудухьа тха совхозе дика лелабу из болх, къаьстта укх тIехьарча хана.

Совхоза хьайбаш леладеча бригадирий семинар хилар дукха ха йоацаш, цига белгаздьахар доаханна деза гIулакхаш, хIаьта хьайбаш леладераша тайп-тайпара хьехамаш а тийлар. ХIанз, гуш да хьайбаш леладераша дика къахьийгалга. 1958 шера ноябрь бетта 30 Iаса даьдале, укх шера ноябрь бетта 80 Iаса даьд, хIаьта декабрьи, январьи, февральи бетташка дахкарцдолаш дукха доахан а да.

Ноябрь бетта дукха доахан дахкарахи, хIаьта тха совхоза специалисташа нормах доагIIача тайпара доакъар дехкарахи цар луш йола шура лахъеннай. Денгара-ди массаза доал лаккхлуш боагIа царгара йоакхача шурий боарам.

ССКП ЦК эгIан йолча декабрьски Пленума доккхийча къахьегама толамашца накъа бахка лаьрхIад тха совхозерча хьайбаш леладераша: доахангара йоаккха шура лакхъе а, хIаьта 20 декабре кхачалехьа паччахьалкхенна шура дIаялара шера йола план кхоачашъе а.

Из декхар кхоачашде цар вIашшIехьадргда.

Л. ГУДАНТОВА,
Горячеисточненски № 4 йолча совхоза керттера зоотехник.

Ферме организаторски болх тIехьабисаб

«Ингушский» совхоза 5-ча отделене шурий-товарни ферме хIара Iаттагара йоаккха шура чIоагIа лохъеннай. 172 беттача Iаттагара 417 килограмм шура мара яккхаш, вешта аьлча хIара Iаттагара 2,4 килограмм. Ала дезаш да отделене гIожеи мошеи доакъар шортта кийчдаьлга. ХIара Iатта лаьрхIа 10 тонн силос кийчъяьй цар. Ферме хила беззача тайпара организаторски болх ца хилар бахьан долаш лохъеннай шура.

Во болх бу цу шурий-товарни ферме бригадир волча Картоев Туре. Шоаш тIаийца декхараш кхоачашде оарцагIбахаш цо болхлой. Цу гIулакха оарцагIбала безар совхоза директор Кулбужеви отделене управляющи Хаматханови.

Картоева шийгара болх кхоачаш ца бешшехьа а, кхы а хьакхий-товарни ферме бригадирал хьожавир из. Цу хана денз цхьаккха болх лерттIа бац цо.

Це дезача балхий лерттIа оттаяь порядок яц ферме. Доахан 18-ча ноябре кхаччалца 5—7 километр хьажжий гIадаман даа дIалехкар. Делхача догIах, хоттах кIаьдлора уж. Цул совгIа бийсанна доакъар дехкаца царна.

Совхозеи отделенеи кулгалхоша хьайбай помещенешта е езача тайпара Iана кийчо яьяц. Тховнаш дахка, ийнаш тоадаь, иштта кхыдола балхаш даь помещени яц. Массехк ди да ферме ремонт е аьнна ардакхаш ена, цхьабакъда, хьастамаш дац яхаш ремонт хIанз а е йола яьяц.

Цул а вогIа гIулакх да хьакхар чуйоаххача помещенешка а. Ши бIаь хьакха я цига, цхьабакъда, уж чуйохка моттиг-м яц. Клеткаш йола стандартни помещени еррита а ремонт е езаш я. Хурскашта хьалъяь шиъ стандартах йоацаш помещенеш я, уж хIанз а йоахъяьяц. Хьакхарч чуйоахка моттиг бIеха а сквозняк йолаш а я. Нагахь санна октябрь бетта 5 хурск мара еннаеце ноябрь бетта 12 дийнахьа 15 хурск еннай.

Во лел цу ферме массово-политически болх. КIезига ю беседаш, иштта кIезига деш газеташ. Социалистически яхье хьалхле яькхха-рашта дIа-юха телаш йола цIе вымпел лелаяц ферме, хIаьта хьалхле лелаеча дояркай говзал дIа-юха йоаржаяц. Ферме книжкаш, журналаш, газеташ дац. Отделене библиотекарь йолча нов. Яндиевана хIанз а хац ферма мичай. Салоlача цIагIа приемник я, цхьабакъда, из еха латт. Дояркашта зооветдешар Iомадац. Цудухьа, шоай болх йикстеболашехьа а сихха чуболх уж. Кхетама болх кIезига лелабар бахьан долаш каст-каста хувц дояркаш, Iаьсийи хьайбаши леладераш.

Укх тIехьарча хана кIезиг-дукха хувцамаш хиннад ферме. Детташ дола доахан чуоттадаь кхоаб, бийсан доакъар дулл, цул совгIа бийсан хьожаш саг а хул. Ала дезаш да цу кIезигача хувцамаша а белгалонаш яьхалга.

Шура яккхара гIулакх дикагIа леларгдар, нагахьа санна партийни организацеи (партбюро секретарь нов. Я. Гуноев), профсоюза болхлой комитетои (председатель нов. Хамчиев), отделене кулгалхошеи социалистически яхьа де дезача тайпара кулгалдоре, хьайбаш леладеча болхлой вахара йоаккхо йоре.

Н. КРЕСТЬЯНИКОВ,
ССКП МагIалбика ГК инструктор.

Техника тоаяь яьннай

Коммуниста нов. Н. Бидирова кулгалду коммунистически къахьетама тракторни бригада деррига гуйрана балхаш ханал хьалха чакхдаьха яьннай. 1300 гектар лаьтта аьхад бригадо, 650 гектара тIа гурахье дувкIа дIадийнад. Къаьстта дика болх бир комсомольцаша нн. А. Пайзуллаева, Ш. Нанаева, Х. Махмаева, иштта кхыбараша а. Массайолча хана шоай дехкараш тIехкхоачашду цар. Бригада беррига членаш комсомольцаш ба.

Iалаьмате чIоагIа барт-цхьоагIо йолаш я из коллектив. Бригада членаш цхьа дог-уйла йолаш, махулла дикагIа болх беш а даим шоай говзал лакхъеш а ба.

Ший болх дика бовзаш ва нов. Бидиров. Цо трактористал болх бу бархI шу да. Механизатораша масса хана новкъостал ду цо.

... РТС-е ший трактора ремонт еш воаллар нов А. Пайзуллаев. ШоллагIча дийнахь шийца трактористаш а боалабеш Бидиров вера цунна новкъостал де.

— Тха бригадир даим тхона, къонача механизаторашта, цхьехаш а новкъостал деш а ва — йоахар Пайзуллаева.

Цу дийнахьа цун трактор тоаяь яьлар. ССКП ЦК декабрьски Пленум хьаеллача денга еррига юртбоахама техника тоаяь йисте якхха дош деннадар цу коллективо.

Укх деношка шоай дош кхоачаш а деш еррига техника тоаяь баьннаб уж — Курчалоевски районерча Орджоникидзе цIерахча колхоза механизатораш.

— Из Пленума кийчдаь тха совгIат да, — йоах цар.

ХIанз техника тоаяь баьнначул тIехьагIа шоай боахама кхыдола декхараш кхоачашдеш хьинаре къахьегаш ба колхоза механизатораш.

М. ХАМХОЕВ,
(тха корр.).

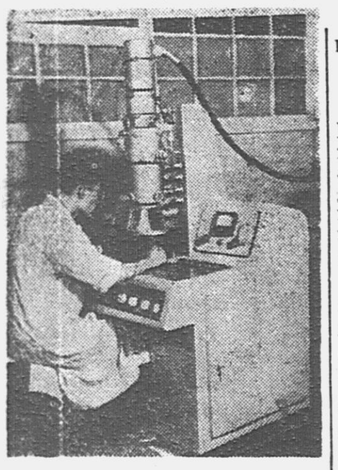

КИТАЙСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Шанхай арахийцай хIама 20 эзарз доккха деш йола электронни микроскоп. Оптически система новкъосталца 100 эзарнега кхаччалца хIама доккхагIа де йиш я микроскопаца.

Сурта тIа: керда электронни микроскоп.

Ян Бу-тао сурт.
Синьхуа агентство.

Чехословаке лаьттанна кIалха хьалъеш лаьтта электростанци хьалъяь яьннай

ПРАГА, 8 декабрь. (ТАСС). Чехословацки телеграфни агентства беча хоамах, Липно яхача моттиге лаьттанна кIалха хьалъяьча гидроэлектростанце юхейиса турбоагрегат селхан болх бе йолаялийтай. 160 метр кIоарга лаьттанна кIалха оттаяьча шоллагIча турбинана тIайолаелар низ бола хи кIедж. Автоматически болх беш а 60 эзар киловатт низ болзш а йолча хIара турбино шера 150 миллион киловатт-сахьат электроэнерси йоаккх.

Цу тайпара, ларттIа чакхдаьлар гидроэлектростанци хьалъеча дакъа лоацш хиннача эзараш болча болхлошей техникашеи 8 шера хьийга къа. «Липно» яхача элекростанце сунт Влтавски каскадах эггара лакхехьара дакъа да. Цу сунта бетта бетонни пен 27 метр лакхеи 250 метр бIаьхеи ба. Сунта магIахьа 4.650 гектар боккха Iам баьб.

Iам чу хож 306 миллион кубометр хий. 43 километр бIаьхеи цхьацца йолча моттигашка 16 километр шереи ба из.

Iам чура хий шин турбина ткъамашка гIолла 165 метр кIоаргача шин шахта чу дода. Цул тIехьагIа 3.600 метр йIаьхача тоннела чу гIолла хьалха Влтава яха хий ихача хьоарсама чудоал.

«Липно» яхача гидроэлектростанце юхейиса агрегат болх бе йолаялийтара хетаяь вIашагIтехача собране хьакхайкадир дикагIа волча 70 болхлочоа совгIаташ денна хила).

Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха де дезду 50 шу дизарга

КОПЕНГАГЕН, 8 декабрь. (ТАСС). Цига хьайийлар, 8-гIа март Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха ди да аьнна хьакхайкадича денз 50 шу дизар дезде кийчо яра йолча, Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха инициативни комитета йоккха заседани.

Инициативни комитета балхаца дакъа лоацаш хилар гIорбаьнна бола Дунен халкъашта юкъерча прогрессивни кхалнаьха боламца дакъа лоацаш хиннараш а. Дунен халкъашта юкъерча демократически кхалнаьха федераце председатель йола Э. Коттон а, дуккхача мехкий парламентий министраши депутаташи бола кхалнах а, Дерригдунен Машара Совета членаш а, кхы бола гIорбаьнна общественни деятелаш а.

Инициативни комитето тIадиллар «Данерча демократически кхалнаьха Союзагара» викал йолча Э. Бринка пресс-конференце дIакхайкадир Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха конгресс 1960 шера 21—24 апреле гулъе аьнна комитето соцам баь хилар. Цига тIахьехарга машар кхайкабеш а кхалнаха кортамукъалеи нийсхои якхха гIерташ а йолча ерригача кхалнаьха организацешкара викалаш.

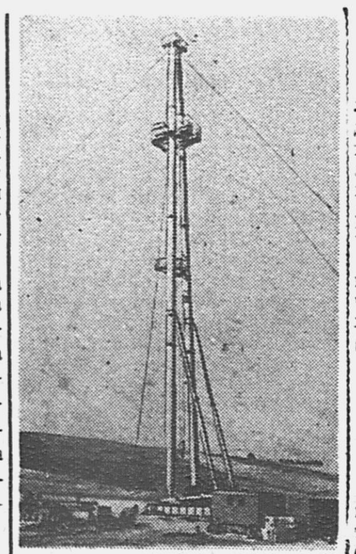

ЧЕХОСЛОВАЦКИ РЕСПУБЛИКА. Островски области Рыхалтице хIанз дукха ха йоаццаш фу хул хьажа аьнна болх бе дIаеннай геологически тохкамаш дара бурув тоха вышка. Из керда вышка 60 метр лакха я. Дунен тIа эггара лакхагIьярех я из.

Сурта тIа: Рыхалтицера бруге детта керда вышка.

В: Шварчика сурт.
Чехословацки телеграфни агентство.

ФРГ атомни герзаца кийчъяра духьалара 23 эзар петици

БЕРЛИН, 8 декабрь. (ТАСС). АДН-а агентства хоам бу, СДПГ Бонерча викала яхачох, 1957-ча шера сентябрь бетта Бундестаге тIехьара хоржамаш хинначул тIехьагIа, Малхбузерча Германерча Iаьдалга 23 эзар гаргга петици кхачарах. Бундесвер атомни герзаца кийч ца яйтар дIадех цар тIа.

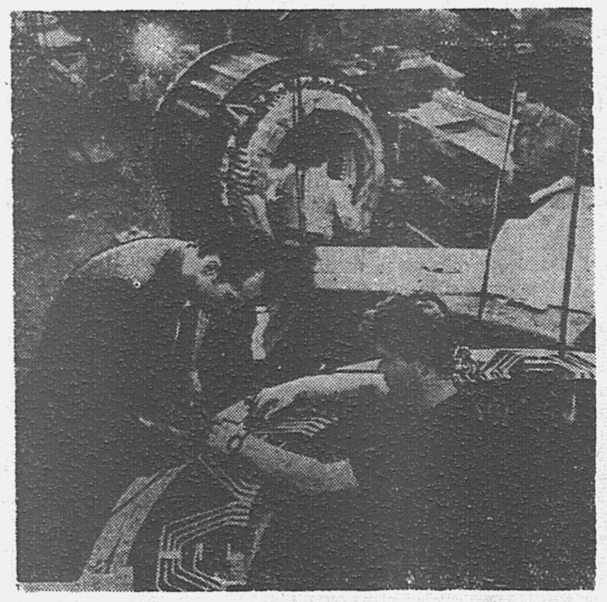

ВЕНГЕРСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Венгерски социалистически болхлой парте VII съезда сийна социалистически яхье тIаийца хинна ший дехкараш дика кхоачашдеш я Будапештера Клемента Готвольда цIерах йола электрозавод.

Сурта тIа: ханал хьалха Китайски Халкъа Республике дIайохьийтаргйола агрегат вIашагIйоллаш боахк.

Т. Феньеша сурт. (МТИ).

Дахчан хIамаш ю керда фабрика

Нохч-ГIалгIай республике цIагIа лелаю дика дахчан хIамаш ергйола дукха дика тайп-тайпара хьу я. Из хьу, нонагIа яр, наькъаш доацача юзамашка хилар бохьан долаш, цох хIанз а биззш пайда эцац. ДIахо йодача хана цу хьунах пайда эца лерхIаш я вай республика.

Грозне еш латт моттигерча хьунах цIагIа эша тайп-тайпара дахчан хIамаш ергйола фабрика. Укх шера соттадаь герга гIандаш ду цех болх бе йолаеннай цун. Ноябрь бетта цу цехо планах 7600 гIанд де дезача 7620 гIанд а даь, ший план тIехкхоачашъяьй. Хьадаь гIандаш чIоагIа а, хоза а, дика а, дарегIа а да.

ТIадоагIача 1960-ча шера яь йисте яргйолаш я столаш, диванаш, маьнгеш, буфеташ, шифоньераш, шкафаш, ишгта кхыйола дахчан хIамаш ергйола цехаш. Цу гIулакха паччахьалкхено 1960-ча шера 4666 эзар сом ахча дахийта лаьрхIад.

К. ДЖЕБРАИЛОВ.

Бахача наха дукхагIа барзкъаш де лаьрхIад

Дика къахьийгад укх шера Грознерча № 2 йолча фабрика коллективо. Ейгача промышленноста Министерстве чуйоагIача фабрикашта юкъе хьалхара моттиг яькхай цо.

Къаьстта дика къахьег подготовительни цеха коллективо. Цу цехе болх беш я дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама цIи яькхха бригада. Барт тайна, цхьоагIо йолаш ба бригадера берriга болхлой. Цудухьа вIашагIехьдоал цар хIара сменах йола нормаш тIехкхоачашъе, цул совгIа дикеи тIехдикеи а хул цар арахецаш йола продукци. Тайп-тайпарча дешара заведенешка дешарца шоай квалификаци лакх а ю болхлоша. Масала, нов. Чечук нефтяной институте дешаш ва, цхьаццa йолча заведенешка дешаш ба нн. Тарасянц, Шандыба, ишгта кхыбараш а.

Боккха лоархIам болаш гIулакх да дерригача балхашта механизаци елга. Из болх дика. чакхбаькхаб механикаша Дубровина, Афанасьева, Третьякова, ишгта кхыбараша. Подготовительни цеха дерригача балхашта механизаци яьй цар.

Дукха ба фабрике рационализатораш а. Къахьегама овсарал лакхъяра дикка пайда беннаб мастераша Парсеговас, Бурдыкинас, Рожковас тийнача предложенеша.

ДIахо йодача хана а ишгта дика къахьега лаьрхIад фабрика болхлой коллективо.

Р. МУЦОЛЬГОВА.

Дешарий конференци

Укх деношка Нохч-ГIалгIай педучилище дешарий конференци хилар. Литературни кружоке дакъа лоацараша С. Арсанова «Маца довз дотгIагIал» яхача романа чулоацамах къамаьлаш дир. Эггара хьалха къамаьл дир кхоалагIча курса студента нов. Я. Кагирова. Романа чулоацам лоацца бийцар цо студенташта. Цул тIехьагIа романа тIа бувцача нахах хаттараш а дир, шоашта хетар а дийцар студенташа. Къаьстта безаме а дика а къамаьлаш дир новкъосташа Х. Дадаева, Мальсаговас, С. Умарова, ишгта кхыбараша а.

Б. АХМАДОВ,
педучилища студент.

Шоайла новкъостал ду студенташа

Тайп-тайпарча моттигашкара кагирхой ба Грозненски статистически техникума бухгалтерскии статистическии отделенешка дешаш. Дукха ба цига нохчийн гIалгIайн. Читальнии спортивнии залаш, сийрда аудитореш я техникуме.

Барт тайна, цхьоагIо йолаш, тIехьабисарашта новкъостал деш ба техникумера студенташ. Цу тайпарча гIулакхашка чIоагIду цар доттагIал.

А. ТЕРКАКИЕВ.

Фехтовальщикий соревновани

Дукха ха йоаццаш Ростовера цIаенай Грозненски нефтяной института фехтовальни сборни команда. Цига хьалхагIа уж лайзар Ростовски пачахьалкхен университета фехтовальни командаца. ЧIоагIа низи хьинари тIадахийтар грозненцаша царца шоаш ловзача хана. Цудухьа цар команда котъяьлар 21 : 15 счет а йолаш. ШоллагIча дийнахьа грозненски спортсменаш лайзар Ростовски машиннаькъа транспорта института спортсменашца. Цига 20 : 16 счет а йолаш котъяьлар Ростовски команда.

Ростовера яьлча Новочеркасске яхар Грозненски спортсмени команда. Уж вIашагIкхийтар политехнически институтерча спортсменашца. Дика ловзарах котъяьлар грозненски команда. Грозненски фехтовальни спортсменашта юкъе къаьстта белгалбаьлар новкъостий Сулханов, Плеханова, Рыбакова, Голованова.

Р. АЛИМОВ.

Дежар кхоачашдаьдац

Первомайски районерча хьун участка конторе хьайийла партийни собрани хилар. Цига дийцарех керттерадар да Оалкам яхача юрта кхачалца тIо никъ буллилга.

Цу гIулакхах лаьца дуккха къамаьлаш дир собране хиннараша.

Никъ биллара лаьрххIа вIашагIъеллаяр мастер нов. Рябов керте латташ йола комплексни бригада. Хьуна участка кулгалхоша шоай низаца билла лаьрхIадар из никъ, хIана аьлча хьу цIа кхахьа а, кхыча гIулакхашта а из эшандаь. Цхьабакъда, собране гучадаьлар нов. Рябова ший болх во чакхбаькхалга. Тракгораш, бульдозераш, ишгта кхыйола механизмаш ларттIа болх ца беш дукхагIа йолча хана сеца латташ хулар. Цхьайолча хана юха цIа а ухар уж, Рябов а кхыбола кулгалхой а кора а цI боагIаш.

Нагахьа санна нов. Рябов шийна тIадилла дехкар кхоачашдара дог лазаш хиннавале вIашtIехьадаргдар ханнахьа а дика а никъ билла бакхка.

Цунах лаьца критически къамаьлаш дир коммунисташа Н. Богословске, В. Степнова, М. Воеводина, ишгта кхыбараша а.

Собране хиннараша дийца а дийцар, белгал а даьхар, никъ биллара даьха гIалаташ сихха тоадара гIулакхаш.

С. ГАРДАНОВ,
лесоучастка техник.

Агитатора блокнот

Арадаьннад № 23 йола ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнот».

«Беседаша йола материалаш» яхача рубрика кIал кепа теха я блокнота тIа «Технически прогресс хилийтара лоаттабеча къовсаме керда толамаш даха», аьнна керте яздаь йола ССКП обкома промышленно-транспортни отдела заведующе заместителя нов. В. Кравцова язъяь статьяи Нохч-ГIалгIай АССР Статистически управлене начальника заместителя нов. А. Толубанова «Нах чубаха цIеноша хьалдара гIулакх СССР-е мишта кхоачаш ду» яха статьяи.

«Семилетка хьалха латтараш» яхача разделе кепа теха я орден лаеча мехкдаьтта чакхдоахача завода операторах дувцаш йола нов. Н. Тишина язъяь корреспонденции «Семилетка рационализаторски балхаша дакъа лацар», яха инженера И. Алексеева язъяь статьяи.

«Агитационни балха опытах» яхача рубрика кIал язъяь я «Пайда эцаргба оаха массово-политически балха дужкха тайпарча торонех» яха ССКП Шелковской райкома секретара нов. В. Земскова статья.

Агитатора новкъостала лаьрхIа блокнота тIа кепа теха социалистически яхьа толамаш дувцаш йола цифраши бакъдараши да, хIаьта укх шера декабре е езача беседай темаши литературеи а да блокнота тIа яздаь.

«Агитатора блокнота» 23-гIа номер киоскашка йохкаш я.

Библиотекай болхлошта значокаш ялар

Нохч-ГIалгIай АССР культура Министерствас совгIата наькха тIа йохкаш «Книжка пропагандиста» яха значокаш еннай.

Уж значокаш еннай: Кургали яхача юрта библиотека заведующи йолча К. Башировайна, Гребенская яхача станица библиотека заведующи йолча Е. Линченко, Борзой яхача юрта библиотека заведующи волча Г. Гудаева, Геха гIарча библиотека заведующи йолча Л. Кулиновайна, № 3 йолча Сталински библиотекарь йола М. Фомычевайна, № 1 йола Октябрьски библиотека наха дешаш йолча зала заведующи йолча А. Проссукаяйна.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

10-ча декабре: 7-20 — «Химии ялати» — беседа (эрсий меттала); 8-20 — Советски Союзера а доазол дехьара а хоамаш (нохчий меттала); 8-35 — «Сердало» газета обзор; 8-50 — Хоамаши передачай программеи, 9-00 — концерт; 17-00— Радиочу гIолла культураи, Iилма — технически кхетамеи Университет (эрсий меттала); 17-20 — Пионераштеи школьникаштеи передача (гIалгIай меттала); 17-35 — Радиоладувгархой программах концерт; 18-00 — Юртбоахама болхлошта передача (эрсий меттала); 18-20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18-40 — Промышленни болхлошта передача (нохчий меттала); 19-20— Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

11-ча декабре: 7-20—«Грозненский рабочий» газета обзор; 8-20— «Ленинан некъ» газета обзор; 8-35— Советски Союзера а доазол дехьара а хоамаш (гIалгIай меттала); 8-50— Хоамаши передачай программеи; 9-00 — Нохчийи гIалгIайи ашараш; 17-00 — РадиоладувгIархой каьхатех оттаяь передача (эрсий меттала; 17-20 — Юртбоахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 17-35 — Сакъердаме ашараш; 18-00 — Пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 18-20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18-40 — «Дешархой физически кхебара уйла совъякхха» — беседа (нохчий меттала); 19-20 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

Редактор
М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре
Йоккха зал — **«ЦIера тIий».**
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Такханза декхар».**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2 — **«Кхоачалуш боаца никъ».**
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — **«Кхоачалуш боаца никъ».**
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.
«Родина» яхача кинотеатре
«Къона хьаьрхо». — Долалу 8.30, 12.25, 4.20, 6, 9.50.
Шерача экрана тIара бос бола керда художественни фильм. **«Ховащина».** Долалу: 10.10, 2.05, 7.40.

НОВКЪОСТИЙ!
1960 шера хIанззе а язле
„СЕРДАЛО“
яхача республикански газета.
Газет арадувл гIалгIай меттала кIиранна шозза.
Газета язвалара мах:
Шера — 20 соми 80 кеп.
6 бетта — 10 соми 40 кеп.
3 бетта — 5 соми 20 кеп.
СихагIа язле „СЕРДАЛО“ яхача газета.

СУРТАШ ТАЙП-ТАЙПАРЕИ— ЧУЛОАЦАМ ЦАIИ БА

Реклама — «американски вахар» массаз а хьахьокхаш дола сурт да. ХIанзарча Америке рекламаца кхайкадеш да долла хIама: нейлонах яь кхалнаьха пазташ, автомобилаш, виски яха малар. Голлевудера киноартисташ. ХIама лелалуча нахах эггара тIех бараша рекламага гIолла кIезига доллараш даьхадац кхыметтел Бетта тIарча лаьттан участкаш йохкаш а, яхаш дувц. Конкуренце гIулакх айдеш ше хиларах тарра, торговли лелаер — реклама я, йоах США.

Бакъда, цхьа моттиг я реклама мастерашта юкъе конкуренци йоацаш. Из я — «американски вахарахьал» дувцаш йола пропаганда. Фу дисад капитализма экономически социальнии строй хозъе гIерташ цар ца дувцаш. Цхьабакъда, шоаш из ювцаш, махулла «капитализм» яха дош да ала гIерт уж. Капитализмах ший йола цIи яккхар ювдала лерхIаш да американски пропаганда кулгалхошта юкъе. Идеологически базар тIа ший тайпара йола демпинг хьахулаш селлар дукха хIанзарча капитализма цIераш яьхай цар. Капитализм «организованни», «планови», «динамически» строй я, йоах цар. ХIаьта капиталистически боахам «Нийсбеш лелабу», «балансах лелабу», «вIашагIтеха» боахам ба, йоах. Капитализмах «кортамукъарча бахара боахам», «гуманни капитализм», «халкъа капитализм», йоах цар.

«Капитализм» яха дош сий деш ца хиларах кхер вай», — яхаш яздаьд США Торгови палата хьалха хиннача президента Эрик Джонстона. — Цудухьа кхетае хала йола цIи йоахх вай цох, «кортамукъарча предпринимательства система» я из, яхаш чIоагIду вай». Къама байракха тIехьашка а этта, «американски вахар «дика да, яхаш дувц вай».

Бакъдар-м бакъ ма дий! Капиталистически строй талхар бакъда. Цудухьа тамаш е доагIаш дац хIанзара буржуазни идеологаш капитализмах доалла халкъа духьалара, саго сага хьакъ дуаш хилара гIулакх къайла кхахьа гIерташ кхиар. «Капитализмана керда цIи эш». «Алхха цхьа дош кхыча дешаца хувцаро историе беш бола никъ эргабоакхарга», — яхаш язду «Зис уик мэгзинн» яхача американски журнала, «Адамий хьакъал бахьан дунен тIа лоаттабеча къовсаме халача хьал тIа оттаду цун гIулакх йоагIаш йола цIи ца хиларо»,—журнала тIехьа йоах «Нью-Йорк таймс» яхача газето. Капитализм яха дош дIадакхха деза вай, — яхаш тIахьех цIи хеза американски бизнесмени политически деятельи волча Аверелл Гарримана.

Ше хьалха хиннача тайпара йоацаш дикагIча оагIорахь эргаьынай капитализм, саго сага хьакъ дуаш а алхха кIеззитача наха пайда бахьаш а хилара гIулакх дIа а дьына, хувцаеннай из, йоах буржуазни пропагандисташа, шоай махулла из бакъде а гIерт уж. Капитализмах дьхка хинна во гIулакхаш, къел, бе болх ца хилар, кризисаш — дIадьынна дукха ха я, капиталисташ дIабаьннаб, хIаьта цар моттиг, ООН-ерча американски викала Генри Лоджа яхачох, «экономически гуманисташа» дIалальцай, «массадолча тайпара бола баха нах боахама хьакъехьа тIа-тIа а вIаши нийслуш латт,—лоацца аьлча капитализм бIаьхийи къеи нах боада, «керда», «халкъа», ерригача общества гIулакх деш йола строй а хинна дIаэттай, яхаш дувц буржуазни пропагандиста-ша. Американски буржуазе идеологаша яхачох, тийшача, США социализм хьалъяьй а, хIаьта американски милиардераш эггара дикагIа бола социалисташ ба а ала йиш я. «Социализма бокъонца бола пионераш вандербильдаш, рокфеллераш, карнеджаш хиннаб», — ишгта яздаьд буржуазни тIех болча экономистех волча Шумпетера.

ХIара кулика ший ушал хестаю. Цхьабакъда, цо хоастагIарах ушалах ушал мара хилац. Капиталистически строях хьашдола цIи тулле а, капитализмах капитализм мара хургьяц.

«Халкъа капитализмана» хетадаь США арадаьхача брошюрех цхьанне тIа йоах: «БIаьхий бараш кхы а бIаьхегIа беш, къебараш кхы а къийбеш йола боахама форма я капиталистически яр, яха Карл Маркса хьалхехьа а аьннар харц ду укх тIехьарча итташ шерашка американски боахам дегIабаро... дерригача а халкъа йола капитализм хьаэттай».

Историна кIезига бовзаш бац Маркса теори харц деш гIерташ хиннах — буржуазни боккхача экономисташкара денз «Антикоммунистически манифеста» хIанзарча автора-шка кхаччалца, народникашкара денз аьттехьарча социалисташка кхаччалца бола нах. Цхьабакъда марксизмаца цар дов массаз доаккшийна духьал бараш эшабеш хьадоагIа из. Дувца-м хьаштдар дувцийта, ВIашагIкхийттача Штаташка бIаьхийи къеийи нах бац а яхийта, цхьабакъда Iаьржачох кIай да оалаш мо мара бакъде йиш яц из.

Бакъдарашца дувцаргда вай.

1937 шера денз 1956 шерага кхачаллца йолча хана Дюпона дезала рузкъа бархIазза дукхагIа хулаш, 4,7 миллиард долларга кхоачаш локкденнад, Меллонар — ийссазза дукхагIа хулаш, 3,8 миллиард доллар лакхденнад. «Социализма пионер» волча Рокфеллера рузкъа ийссазза дукхагIа а хулаш, 3,5 миллиард доллар совгIа лакхденнад. Цу ахчана юкъе додац цу группашта кара дола а уж хьожа а итташ миллиардаш доллараш. Дюпонашта, мелонашта кара йола активаш лаьрхIача 68 миллиард доллар ахча хургдар, хIаьта эггара йоккхагIа йолча финансови бархI группа ахча 218 миллиард доллар хургдар. Из мел ахча да дика кхетаде йиш я 1958 шерара вIашагIкхийттача Штатий бюджетни расходаш 76 миллиард доллар мара йоацилга хайча.

Алхха шоаш хьегача къих миллиардерий ишттал дукха рузкъа хила йиш ца хилар дика кхетадеш да. Цул совгIа дукха зама я цар тIехьеналла къа ца хьега. БIаь шу хьалха а санна, цар рузкъа деба хьаст ба итташ миллионаш болча болхлой, гIулакхерча наьха, фермерий хьакъ дуаш хилар. Цар хьакъ дуараш санна бола нах ба Америке баха дуккха а дукхагIа бараш. США бахача берригача дезалех дIь дакъах кхо дакъа совгIа барашеи цхьаццаболча бIаьхийча наьха итт дакъах ийс дакъа гарнга барашеи шера ворхI эзар долларал кIезигагIа хIама доажкх, хIаьта цар хьегача къих хьахулача рузкъах дуккха а дукхагIа дола дакъа Морганашкеи Рокфеллерашкеи кхоач.

«Американски вахар» хеста а деш, капитализма идеологаша къаьстта чIоагIа могаю «халкъа», вешта аьлча кагий акцеш. «Цу компанегара, вокх компанегара акцеш эца, цIаьхий хургда шо, капиталисташ хургда шох», — яхаш, кхайкаду газетий рекламни отделаша. «Акцешка гIолла халкъо доал ду производства средствашта», — йоах буржуазни профессора Маркэс Нэплера.

Цкъа къоалам хьакхарца американски халкъ производства средствай да да аьнна дIаяздар — хала гIулакх дац. Цхьабакъда ишгта дIаязбарах бIаьхегIа хургбац американски къахьегамхой. Царга мел акцеш кхоач хьожаргда вай.

Экономисташа дьча лоархIамех, США къахьегамхошка ерригача акцей пхи-итт процент мара кхачац. США-рча акцей берригача маьха 0,2 процент мара кхачац болхлой ах миллион дезалашка. ХIаьта Дюпона дезалга кхоача мах цул иттаза дукхагIа ба. Ший акцеш тIара болхлочунга шера кхоача пайда цунна шиш кшира доагIача алапел дукхагIа бац, хIаьта 97 процент болхлой акцеш а царех боала пайда а боацаш ба.

Цу тайпара капитализма идеологаша «халкъа доалахье» я яха производства средствай боккъалдар аьлча Дюпонийи Рокфеллерийи доалахьара рузкъа да. Миллионаш йола шоай кагий акцеш къахьегамхошка йохка а йохкаш, къахьегамхоша хала ди тIаэттача накъадарца аьнна Iоадаь рузкъа цунца дIа а гIудаш, миллиардаш доллараш пайда ийбу, царга гIолла шоай рузкъа деоаду. Цул совгIа, кагийча акцешка гIолла капиталисташа болхло чIоагIагIа предприятеца вувз, предприяте дас дукхагIа ший доалахьа верзаву из.

ХIанзарча капитализма юкъара чулоацам, бIаь шу хьалхагIа хиннача бесса, укх тайпара ба: болхлой класс идеологически юхаяр, капитализмаца цун барт тоабар, капиталистически эксплуатацена духьал лоаттабеча къовсама тIера из якхар. Алхха ишгта дола дехкар кхоачашце хьийха да капитализм йолчара дIаяьннай яхаш дола Малхбузехьа яьржа керда теореш.

Капитализмо хIанз фуннагIа дувце а, цун гIулакх историе чухь йистедаьннад. Страусаша хьашт мелд а корта гIумарала ложкъоргба, цхьабакъда бокъонца долча вахарах ложкъаьлургьяц уж. «Капитализма идеологаша мел хоза барзкъа тIадийха кийчйой а, капиталистически строй кIеззигача эксплуататораша миллионаш, миллионаш болча наьха хьакх дуаш йола строй я», — яхаш белгалдоаккх Н. С. Хрущева.

БIаь шу хьалха Европе алхха коммунизма тIиндаргIа мара яцар. Социализм тахан бIаьш миллионаш болча наьха гIулакх а хинна дIаэттай, хIаьта советски халкъа коммунизм еш доал. Кхыбола кхоалагIа никъ лац историе. Г. АРДАЕВ.

г. Грозне Сталински районе 81 корпуса подвальни цIеношка вахаш волча гражданина Карпяк Петр Семеновича суде дувца дIачуденнад г. Грозне Сталински районе 158 корпуса 8 квартире яхаш йола ший сесаг гражданка Карпяк Нина Владимировна йитарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Сталински района халкъа суда 1-ча участке.

Г. Грозне Сталински районе 84 корпуса 4 квартире яхаш йолча гражданкас Кузнецова Людмила Васильевнас суде дувца дIачуденнад г. Краснодаре Одесски улицагIа 16 цIеношка 4 квартире вахаш волча ший маьрагара Тарасенко Анатолий Ивановичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Сталински района халкъа суда 1-ча участке.

Городе Грозне, Мира улицах, 74, кв. 89 яхаш йолча Железина Алла Дмитриевна суде деннад городе Барнауле, Мирный яхача поселке, 2-ча Мирный проезде, № 5 вахача Коркеев Леонард Васильевичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Ленински района 1-ча участка халкъа судо.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23: редактора зам. — 2-07-01: бехктохкама секретара — 2-25-72: Корректорске — 2-30-91 партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72:

СФ03664. 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи. Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революци проспект, 30/3. Заказ № 7323.